Ազգ

Azg
armenian daily

Օգոստոսի 12
Հինգշաբթի
1993

ՌԱՄԿԱՎԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
9 տարի, թիւ 153 (404)
գինը՝ 10 ռ.
դասիչ 69149

Երեւան 375010
Հանրապետության 47

հեռ. 581841, ֆաքս 562941
տելեքս 243266 CPIRI SU

Տաջիկստան

Չորս ռուս դասանդ Աֆղանստանում

Չորս ռուս սահմանապահ դասանդ են վերցվել տաջիկ-աֆղանական սահմանում: Լեռնային Բադախշանի մարզկոմի մամուլի ծառայության հաղորդագրության համաձայն, այդ մասին հաղորդեց ռուսական սահմանապահ զորքերի լեյտենանտ Սերգեյ Պանյուշինը, որը վիրավոր վիճակում հայտնաբերվել էր Լեռնային Բադախշանի ինքնապաշտպանության մարտիկների կողմից Կուրգովադ գյուղից 10 կմ հեռավորության վրա: Լեյտենանտի խոսքերից հայտնի է դարձել, որ երեկ շաբթի ԳԱԶ-66-ով Կալայ-Խումբ ֆաղի ծառայողական գործերով ուղեւորվող տասներկու ռուս եւ ղազախ սահմանապահներ գնդակոծվել են Աֆղանստանից Տաջիկստան թափանցած եւ դարան մտած մոջահեդների խմբի կողմից: Չորս սահմանապահ, այդ թվում մեկ սպա, գերվել են եւ տեղափոխվել Աֆղանստանի Մոյ-Մայ բնակավայր: Սահմանապահ զորքերի հրամանատարությունը, Լեռնային Բադախշանի եւ Տաջիկստանի ղեկավարությունը բանակցություններ են վարում դասանդներին հետ վերադարձնելու նպատակով:

ԻՖ

Հռոմ

Կառաջարկվի ընդունելի ժամանակացույց

Օգոստոսի 10-ին Հռոմում շարունակվել են կարծասեւ համատեղ խորհրդակցությունները ինննյակի, Հայաստանի ու Ադրբեջանի պատվիրակությունների մասնակցությամբ, որի ընթացքում քննարկվել է հաջորդ 2 օրերի աշխատակարգը: Օգոստոսի 11-ին նախատեսված էր ինննյակի հանդիպումը Լեռնային Ղարաբաղի պատվիրակության հետ, որը օգոստոսի 10-ի ուշ երեկոյան ժամանել է Հռոմ: Երեք կողմերի հետ հանդիպումից հետո ինննյակը կառաջարկի ժամանակացույցի նոր նախագիծ, որում հաշվի կառնվեն կողմերի ընդունելի համարված առաջարկները: Այդ մասին մեզ տեղեկացրեց ՀՀ ԱԳՆ մամուլի ծառայությունը: Մինչդեռ, ինչպես երեկ հայտարարել է ԼՂՀ Պաշտպանության պետական կոմիտեի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, չնայած որ ԼՂՀ իշխանությունները որոշեցին պատվիրակություն ուղարկել Հռոմ, բայց մինչեւ այժմ Մինսկի խմբի ոչ մի փաստաթղթում չեն արտացոլվել ԼՂՀ կողմից արված առաջարկությունները, ուստի, նրա կարծիքով, երկարաժամկետ խաղաղության հասնելու ամենակարճ ճանապարհը կլինի միջազգային հանրության ակտիվ աջակցությունը Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի միջեւ սկսված երկկողմ բանակցություններին: Նա անհրաժեշտ է հայտնել, որ Մինսկի խումբն անհրաժեշտ ճակատագրով չպաշտպանեց այդ երկկողմ շփումները, որի հետեւանքով ադրբեջանական կողմը, հրաժարվելով երկխոսությունից, կրկին անցել է խնդրի լուծման ուժային մեթոդին:

«Ազգ»

Ղարաբաղ

ՌԱԶՄԱԿԱՆ ՈՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՔԱՅԼԵՐ ՖԻԶՈՒԼՈՒ ՇՈՒՐՋ

2 օրում 14 զոհ, 26 վիրավոր հայկական կողմից

ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի տվյալներով, վերջին օրերի ընթացքում թեժ մարտերից հետո ադրբեջանական բանակի ստորաբաժանումներին հաջողվել է առաջանալ 2-3 կմ եւ գրավել մի շարք բարձունքներ Աղդամի եւ Ֆիզուլու ուղղությամբ: Հակառակորդը գրավել է նաեւ Իսաֆինջանլի եւ Չարգյար գյուղերը: Մեր սեփական թղթակից ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ Ստեփանակերտից հաղորդեց, թե ադրբեջանցիների առաջխաղացման գործողություններն ուղեկցվում էին հրթիռահրետանակոծություններով եւ օդուժի գործադրմամբ: Դրա հետեւանքով վերջին 2 օրում մեր կողմից զոհվել են 14 եւ վիրավորվել 26 բնակիչներ:

ԼՂՀ պաշտպանության բանակի շտաբի կարծիքով, Ադրբեջանի բանակի հրամանատարությունը լայնածավալ հարձակում է նախապատրաստում ռազմաճակատի մի քանի ուղղություններով: ԼՂՀ շտաբի պետ Սեյրան Օհանյանի կարծիքով, ադրբեջանական զորքերի առաջընթացը բացատրվում է նրանով, որ ԼՂՀ զինված ստորաբաժանումները, կատարելով ԼՂՀ իշխանությունների եւ հրամանատարության կարգադրությունը, ձեռնպահ են մնացել պատասխան գործողություններից: Նա հայտարարեց, որ եթե ադրբեջանցիները չկանգնեցնեն հարձակումը, ԼՂՀ բանակին հրաման կտրվի ոչնչացնել բռնամուսյն կրակակետերը, որոնք վտանգ են սպառնում:

Միեւնույն ժամանակ, Իրանը Ֆախրի գործակալությունը, հենվելով Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարության վրա, նշում է, թե անցած օրերի ընթացքում Ֆիզուլու շրջանում հատուկ դիրքային փոփոխություններ չեն գրանցվել: Ըստ նույն աղբյուրի, հայկական ուժերը գտնվում են Ֆիզուլի գյուղից 7 կմ հեռավորության վրա: Ադրբեջանցի զինվորական փորձագետների կարծիքով, հայերը Ֆիզուլին չեն վերցնում, մտավախելով միջազգային հանրության բացասական գնահատականից եւ շրջկենտրոնի Իրանի սահմանի հետ մոտիկությունից, ինչից կարող են բարդություններ ծագել նաեւ Իրանի հետ:

Մինչդեռ, ինչպես երեկ տեղեկացել էինք, Մոսկվայում Ադրբեջանի ներկայացուցիչ Ռամիզ Ռիզաեւը Ֆիզուլու գրավումը կապում էր Ադրբեջանի նախկին ներքին գործերի նախարար Իսկանդեր Համիդովի կողմից օգոստոսի 14-ին կազմակերպվելիք խռովության հետ: Ընդ որում, նա հայտարարել է, թե Ադրբեջանի իշխանությունների համբերության բաժակը լցվել է, եւ Համիդովի ջոկատները կզինաթափվեն: Սակայն Ռիզաեւը նաեւ նշել է, թե Ադրբեջանի իշխանությունները փաստացի ապացույցներ չունեն Ադրբեջանի ժողովրդակաշի եւ հայկական կողմի կապի մասին, բայց այդ կապի մասին, ըստ նրա, խոսում է «դեպքերի տրամաբանությունը», քանզի խռովությունը կապված է հայերի կողմից Ֆիզուլու գրավման հետ: Ավելին, պատասխանելով ԻՖ-ի թղթակցի հարցին, հնարավո՞ր է արդյոք պաշտպանել Ֆիզուլին, Ռիզաեւն ասել է, թե «այսպես կոչված հայկական ինքնապաշտպանական ուժերը գերազանցում են 7 միլիոնանոց Ադրբեջանի բանակին»: Իհարկե, դրանք պատասխանատվությունից խուսափելու ադրբեջանական կողմի հերթական արդարացումներն են, առանց լուրջ փաստարկների:

«Ազգ»

Աշխարհ

Երկիրը ջախջախվա՞ծ է

«Ռուսաստանի խորհրդարանը փաստորեն աշխատում է ռազմական պայմաններում», ասաց Գերագույն խորհրդի նախագահ Ռուսլան Խասբուլատովը, ելույթ ունենալով զինծառայողների եւ նրանց ընտանիքների անդամների սոցիալ-իրավական պաշտպանության հարցերին նվիրված համառուսաստանյան խորհրդակցությունում: Նախագահի կարծիքով, երկիրը «ջախջախված է», արտադրությունը եւ գյուղատնտեսությունը հայտնվել են ոչնչացման սպառնալիքի տակ: Նա հայտարարեց նաեւ «արտաքին եւ ներքին քաղաքականության մեջ պետական հիմնարար կողմնորոշիչների համատարած կորստյան» մասին: Խորհրդարանի նախագահը նշեց, որ միայն ուժեղ, արդիական զենքով զինված, պատշաճ կերպով ֆինանսավորվող բանակը կարող է ապահովել «ավանդաբար մեծ տերության ամբողջականությունը»: Միեւնույն ժամանակ, նրա կարծիքով, համաշխարհային քաղաքականության բոլոր սուբյեկտները չէ, որ շահագրգռված են, գոնե տեսանելի ապագայում, այն պահպանելու մեջ:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Մոգադիշոյում կռիվներ ՄԱԿ-ի հետ

Սոմալիի մայրաքաղաքի փողոցներում երեկ կատաղի կռիվներ տեղի ունեցան գեներալ Այդիդի կողմնակիցների եւ ատորինի զենք փնտրող ՄԱԿ-ի զորքի միջեւ: Կան բազմաթիվ զոհեր, մեծ մասամբ ամեն խաղաղ բնակիչներ: Նախորդ օրը ՄԱԿ-ի զորքը փակել էր Մոգադիշոյի մեջ գտնվող երկու օդանավակայան, պնդելով, որ դրանց միջոցով Այդիդի մարդիկ Իրանից եւ Սուդանից զենք եւ թմրանյութեր են ստանում:

Չինաստանը քննադատում է ԱՄՆ-ին

Այն բանից հետո, երբ ամերիկյան ծովային ռազմանավը մեքենաները միջին արեւելյան մի երկիր ուղղվող չինական բեռնանավի հետագա ընթացքը, պնդելով, որ նավում արգելված քիմիական նյութեր կան, Չինաստանի կառավարության բանբերը խիստ քննադատեց Մ. Նահանգներին: «Վաշինգտոնն իրեն պահում է համաշխարհային ոստիկանի նման», ասաց բանբերը, միաժամանակ հավաստիացնելով, թե չինական նավն արգելված որեւէ բեռ չէր տեղափոխում:

Կորեայի համբերությունը հատնում է

Սեուլում լույս տեսնող «Կորեա հերալդ» թերթը մասնավորապես գրում է. «Շատ դեպքերում Մոսկվային չի հաջողվել վճարել արտաքին պարտքի տոկոսները, չխոսելով արդեն հիմնական կապիտալի մասին: Պարտքի վճարումից մշտապես հրաժարվելու հետեւանքով նախկին գերտերության հանդեպ վստահության որոշակի կորուստը հանգեցնում է միջազգային ընկերակցության մեջ նոր լարվածության ծագման: Ռուսաստանի տնտեսական լուրջ դժվարությունները լավ հայտնի են եւ զգալի կարեկցանք են հարուցում: Ռուսաստանը փրկելու նախագահ Ելցինի եռանդուն ջանքերը նույնպես լայն աջակցության ու հավանության են արժանանում: Սակայն պարտքերի վերադարձման հարցում վերջին ժամանակներս նկատվող Ռուսաստանի յախճապակյա մոտեցումը դուրս է գալիս մեր ըմբռնման ու համբերության սահմաններից»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Բալկաններ

Սերբերը վերագրավել եւ լքում են Իգմանի բարձունքները

ՄԱԿ-ի խաղաղապահ ուժերի ֆրանսիական զորախմբի հրամանատարությունից հայտնեցին, թե սերբ մարտիկները վերադարձել են նախապես լքել խոստացած իրենց դիրքերը: «Նրանք վերագրավեցին նախորդ օրը մեզ բոլոր դիրքերը, եւ ներկայումս մնացել ենք առանց դիրքի», ասաց ֆրանսիայի սպաներից մեկը: Ըստ նրա, Բոսնիայի սերբերը տեղակայվել են նաեւ Իգման լեռան բարձունքներում, որը խոստացել էին հանձնել միջազգային ուժերին, տեղի տալով միազգային ճնշումներին, հատկապես օդային հարվածի սպառնալիքների առաջ: Ըստ քաղաքական դիտորդների, սերբական վարքագծի այս փոփոխության պատճառը Ռուսաստանի նախորդ օրը կատարած զգուշացումն էր, ուղղված ՆԱՏՕ-ի օդուժին, չօգտագործել իր ավանդական դաշնակցի դիրքերը եւ առիթ տալ հարցի քաղաքական լուծմանը: Դիտորդները ենթադրում են, որ Մոսկվան երկար ժամանակից ի վեր առաջին անգամ ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում ստիպված կլինի օգտագործել իր իրավունքը, արգելելու ռազմական գործողությունների ծավալների կտրուկ որեւէ ընդարձակում:

Ուշ երեկոյան բրիտանական BBC ռադիոկայանը, որի թղթակիցը հաղորդում էր հենց Իգման լեռան բարձունքներից, հաղորդեց, թե վերջին պահին սերբ զինվորները սկսել են մասնակիորեն հեռանալ այդ եւ ուրիշ բարձունքներից:

«Նրանք բարձունքներից ցած են իջնում իրենց հաղթական բանակի մարտիկներ, որոնք զիջողական ոգի են ցույց տալիս», ասաց թղթակիցը: BBC-ի մեկ այլ թղթակից Ժնեւից հաղորդեց բոսնիացի սերբերի ղեկավար Ռադովան Կարաջիչի հայտարարությունը. «Իգմանի բարձունքներում գտնվող մեր 2500 զինվորների կեսը հեռանում է դիրքերից, որպես բարի կամքի արտահայտություն: Մյուս կեսը դիրքերը կհանձնի միայն ՄԱԿ-ի զինվորներին, քանի որ իսլամները փորձել են վերագրավել բարձունքները», ասաց նա:

«Ազգ»

ԱՄՆ-ը կասկածանքած է: Լոնդոնի «Թայմզը», վերլուծելով Բոսնիայի առնչությամբ Բրյուսելում կայացած ՆԱՏՕ-ի խորհրդի նիստի արդյունքները, գրում է. «ՆԱՏՕ-ն վճռականորեն առաջ շարժվեց դեպի նախանշած սահմանագիծ: Անփոփոխ հայտարարությունն անհապաղորեն վկայում է, թե Բրիտանիայի եւ Ֆրանսիայի դիվանագիտությունը որքան հնարամտորեն է կաշկանդել ամերիկյան Գոլիաթին: Երբ ՆԱՏՕ-ում հրամաններ արձակող քաղաքագետներն իրենց ուզենային փրկել կործանվող մարդկանց եւ վերացնել աշխարհից կտրված քաղաքների պաշարումը, նրանք կսահմանեին այն ստույգ ժամկետը, երբ բոսնիացի սերբերը պետք է դադարեցնեին գնդակոծությունները եւ հետ քաշեին ծանր հրետանին այն շրջանները, որտեղից անվտանգության գոտիներն անհասանելի կլինեին»:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ

Վերեւներ

Մանուչարյանն ու Շապոշնիկովը ճիշտ նույն կերպ

Հայաստանի նախագահի ազգային անվտանգության գծով գլխավոր խորհրդական Աշոտ Մանուչարյանի հրաժարականից հետո ՆՏ-ի թղթակիցը վերջինիս խնդրել է մեկնաբանել հրաժարականի պատճառները եւ առաջացրի պլանները, սակայն նախկին խորհրդականը հրաժարվել է, ասելով, թե ինքը որոշել է հավասարիմ մնալ վերջին մեկուկես տարվա իր որդեգրած սկզբունքին եւ ոչ մի հարցազրույց չտալ:

Հետաքրքրական է, որ նույն վարվագիծն է դրսեւորել նաեւ Ռուսաստանի Անվտանգության խորհրդի քարտուղար Եվգենի Շապոշնիկովը, որը ԻՖ-ի թղթակցին հրաժարվել է ասել իր երեկվա հրաժարականի դրդապատճառները: Հայտնի է, որ Ռուսաստանի խորհրդարանը իր վերջին նիստերից մեկի ժամանակ հրաժարվել է նրան հաստատել Անվտանգության խորհրդի քարտուղարի պաշտոնում:

Մարշալ Շապոշնիկովը որոշ պատգամավորների ելույթները գնահատել էր որպես իր հասցեին ուղղված վիրավորանք եւ պահանջել էր ներողություն խնդրել, սակայն ոչինչ չէր հետեւել: Ուստի, հունիսի 11-ից Յուրի Սկոկովին փոխարինող Շապոշնիկովը դիմել է այդ քայլին:

«Ազգ»

Թբիլիսի

Սպանությունը չի ազդի ԱՄՆ-ի ու Վրաստանի հարաբերությունների վրա

ԱՄՆ Կենտրոնական հետախուզական վարչության տնօրեն Ջեյմս Վուլսին նախագահ Բիլ Քլինթոնի անունից հայտարարեց, թե Թբիլիսիի մոտակայքում ԱՄՆ դեսպանատան աշխատակից Ֆրեդ Վուդրաֆի սպանությունը «բնավ չի ազդի ԱՄՆ-ի եւ Վրաստանի լավ հարաբերությունների վրա»:

ԿՀՎ-ի տնօրենն այդ հայտարարությունն արեց երեկ երեկոյան օրը Թբիլիսիի օդանավակայանում Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շեւարդնաձեի հետ հանդիպման ժամանակ, հաղորդեց վերջինիս մամուլի ծառայությունը: Վուլսին Թբիլիսի էր ժամանել «սգո արարողությանը զոհվածի դագաղի փոխադրմանը մասնակցելու համար», հաղորդեց մամուլի ծառայությունը: Վուլսին ասաց, որ ԱՄՆ նախագահը խնդրել է հայտնել, թե «իրեն պարտավորված է զգում այն ամենի համար, ինչ անում է Շեւարդնաձեն Վրաստանում եւ հավատում է, որ երկու երկրների հարաբերությունները կզարգանան առաջվա պես»: Մամուլի ծառայության հաղորդման համաձայն, Շեւարդնաձեն ափսոսանք է հայտնել, որ ողբերգությունը պատահել է այն երկրի ներկայացուցչին, «որը Վրաստանին ամենից շատ է աջակցում»: Նա հավաստիացրել է, որ հանրապետության իրավապահ մարմինները հնարավոր ամեն ինչ կանեն պատահարը մանրակրկիտ հետաքննելու համար: 45-ամյա դիվանագետ Ֆրեդ Վուդրաֆը, որը «Նյու Յորք թայմզ» թերթի տեղեկությունների համաձայն եղել է ԿՀՎ-ի բարձրաստիճան աշխատակից, սպանվել էր կիրակի երեկոյան Նատախտարի գյուղի շրջանում, Թբիլիսիից մոտավորապես 10 կմ հեռավորության վրա: Ավտոմատ զենքից գնդակոծված ավտոմեքենայում էր գտնվում նաեւ Շեւարդնաձեի անվտանգության ծառայության ղեկավար Էլդար Գոգոլաձեն, որը չի տուժել:

ԻՖ

digitised by A.R.A.R.@

Ղարաբաղի Հարց

Մոսկվան խոսում է սպառնալից տոնով

«Ղարաբաղի հակամարտության գոտում հետագա տարածքային նվաճումները, եթե դրանք տեղի ունենան, կգնահատվեն որպես միջազգային իրավունքի նորմերի խախտում եւ կարժանանան միջազգային ընկերակցության ամենախիստ դատապարտմանը», երեքշաբթի օրը բրիֆինգում հայտարարեց Ռուսաստանի ԱԳՆ պաշտոնական ներկայացուցիչ Գրիգորի Կարասինը:

Նրա խոսքերով, Ռուսաստանի արտգործնախարարությունը մտահոգված է այդ հակամարտության շարունակվող ծավալումից եւ հրադադարի համաձայնություններից կողմերի հրաժարումից: «Դա տեղի է ունենում այն պահին, երբ Հռոմում անցկացվում են ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի 9 երկրների խորհրդակցություններ, որոնցում քննարկվում են ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի թիվ 822 եւ 853 բանաձեւերի ու դրանց հավելվածների կատարման անհետաձգելի միջոցառումների գրաֆիկի համաձայնեցման կոնկրետ առաջարկությունները», ասաց դիվանագետը:

«Ադրբեջանի եւ Ղարաբաղի ղեկավարության որոշակի մասը դրսեւորում է մտածողության իներցիա, հրաժարվում է ընդունել ղարաբաղյան ճգնաժամի կարգավորման նկատմամբ ուժային մոտեցումների անհեռանկարայնությունը: Դա կարող է շրջանում ստեղծել պայթյունավտանգ իրադրություն», ընդգծեց Կարասինը:

Նրա խոսքերով, Ռուսաստանի ԱԳՆ հակամարտ կողմերին կոչ է անում անհապաղ դադարեցնել կրակը, շարունակել բանակցությունները ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի շրջանակներում եւ վերսկսել Բաքվի ու Ստեփանակերտի անմիջական կապերը ճգնաժամի կարգավորման նպատակով: ԻՏ

«Արամ Խաչատրյան համերգասրահ»

Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբ

1993-1994 համերգաշրջան

Գեղարվեստական ղեկավար եւ գլխավոր դիրիժոր

Լորիս Ճգնավորյան

Համերգաշրջանի բացում

Օգոստոսի 28-29

Մենակատարներ՝

Ալին Չաուշյան, Լիլիթ Դանիելյան,

Դիրիժոր՝ Լորիս Ճգնավորյան

Գերմանական երաժշտության օրեր

Սեպտեմբերի 4, 5, 8, 11, 12, 15, 18, 19

Մենակատարներ՝

Ռուբեն Ահարոնյան, Վիլլի Սարգսյան, Յուլյա Հարությունյան, Սուրեն Հախնազարյան, Արմեն Բաբախանյան, Էդուարդ Թադեւոսյան, Արտաշես Մկրտչյան

Դիրիժորներ

Լորիս Ճգնավորյան, Գեւորգ Սուրադյան, Վահագն Պապյան

Համերգների սկիզբը՝ շաբաթ եւ կիրակի օրերին՝ ժ. 14.00, չորեքշաբթի՝ ժ. 18.00

Տոմսերը վաճառվում են «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի տոմսարկղում օգոստոսի 7-ից, ժ. 11.00-18.00-ը:

Հարց

ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ ՀԱՐՑՈՒՄ ՎՃՌՈՂԸ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԻ ԲԱԽՈՒՄՆ ԷՐ

Մարտունու շրջխորհրդի նախագահ, ՀՀ ԳԽ պատգամավոր Լազր Գալստյանի «գործին» «Ազգը» մի քանի անգամ արդեն անդրադարձել է. այդ շրջանից ստացված բողոք-դիմումի փաստերը ստուգելու նպատակով ՀՀ ԳԽ տեղական ինքնակառավարման եւ ագրարային ու գյուղի զարգացման մշտական հանձնաժողովները, ՀՀ դատախազությունը, ֆինանսների նախարարությունը, Հայկոոպը, ՀՀ նախագահի աշխատակազմի եւ կառավարության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ բազմաթիվ շարունակ համալիր ստուգումներ են անցկացրել: Արդյունքներն ամփոփելով, Գերագույն խորհրդի տեղական ինքնակառավարման մշտական հանձնաժողովը մերժել է Լ. Գալստյանին անվստահություն հայտնելու առաջարկությունը: Սակայն հանձնաժողովի փոքրամասնության մեջ մնացած անդամները՝ Սամսոն Ղազարյանը եւ Էդվարդ Ջաղինյանը հարցը տեղափոխել են ՀՀ ԳԽ նախագահություն:

Թվում էր, թե հանրապետության բարձրագույն մարմինն ուշադիր ուսումնասիրելով Մարտունում ստեղծված իրավիճակը եւ ծանոթանալով ստուգումների արդյունքին, իր որոշումով պրն. Լ. Գալստյանին զերծ կպահեր անհարկի հետագա հետապնդումներից, սակայն այս դեպքում տրամագծորեն հակառակ արդյունք է գրանցվել՝ Մարտունու շրջխորհրդի նախագահին անվստահություն է հայտնվել: Մանրամասնություններ իմանալու նպատակով հանդիպեցինք ՀՀ ԳԽ տեղական ինքնակառավարման մշտական հանձնաժողովի նախագահի տեղակալ Պետրոս Քացախյանին եւ նույն հանձնաժողովի անդամ Վարդան Պետրոսյանին:

Ինչպես նշեց Պ. Քացախյանը, Մարտունուց ստացված դիմում-բողոքում նշված փաստերն ավելի շուտ ճշմարտանման էին եւ դեռ հարց էր, թե որքանով էին դրանք առնչվում գործկոմի նախագահի գործունեության հետ: «Պատահական չէր, որ տեղական ինքնակառավարման հանձնաժողովի հինգ անդամներն անվստահություն հայտնելու համար հիմքերն անբավարար համարելով, ՀՀ ԳԽ նախագահություն էին ներկայացրել որոշման այլընտրանքային նախագիծ, բայց որի առաջարկություն էր արված համայնքի ստուգման արդյունքները քննարկել շրջխորհրդի նստաշրջանում եւ մեկամսյա ժամկետում զեկուցել ՀՀ ԳԽ նախագահությանը: Սակայն խնդրին միտումնավոր մոտեցումը զգացվում էր ամեն ինչում՝ ստուգումների ամփոփ տեղեկանքը համապատասխան եզրակացություններով ոչ մեր հանձնաժողովը ստացավ եւ ոչ էլ ՀՀ ԳԽ նախագահությունը: Ավելին, հարցը Գերագույն խորհրդի նախագահության օրակարգ մտցնողներն իրենց ներկայացրած փաստաթղթերում չէին ընդգրկել բողոքները, դրանց վերաբերյալ բացատրությունները ու առաջարկությունները, ինչպես նաեւ ագրարային եւ գյուղի զարգացման մշտական հանձնաժողովի համապատասխան որոշումը: Դրանք նախագահության անդամների սեղանին հայտնվեցին միայն քննարկման օրը: Ըստ պրն. Քացախյանի, դա պատահական չէր, քանզի «ՀՀ դատախազության եւ ՀՀ ԳԽ ագրարային հանձնաժողովի ստուգումների արդյունքներն իրենց եզրակացություններով հողային բարեփոխման եւ սեփականաշնորհման հարցում Լազր Գալստյանի օգտակար եւ դրական աշխատանքի մասին էին ավետում»:

Մի խոսքով, Մարտունու շրջխորհրդի նախագահին անվստահություն հայտնելու ոչ մի հիմնավոր փաստարկ չի եղել, եւ նման որոշում ընդունելով, ՀՀ ԳԽ նախագահությունը զգալիորեն եւ անարդարացի կերպով բարձրացրել է պատժաչափը:

Պետրոս Քացախյանը դա բացատրեց նրանով, որ նախագահությունում ներկայացված քաղաքական ուժերի մի մասը հարցին իրենց շահերի տեսանկյունից է մոտեցել: «Երբ այդ որոշմանը կողմ քվեարկած ՀՀՇ անդամների դիրքորոշումը դեռ ինչ-որ տեղ կարելի է հասկանալ (բայց ոչ երբեք արդարացնել)՝ նրանք ցանկություն ունեն Մարտունու շրջանում իրենց կուսակցին իշխանության հասցնել, ապա ԱԺՄ-ի ցուցաբերած համանման վերաբերմունքն ավելի քան տարօրինակ էր»: Հ. Գ.

Գորիս

Գորյան հանգույց. ծայրը չի երեւում

Մեկ ամիս է խառնաշփոթ է Գորիսի քաղկոոպի հարցում: Քաղկոոպը դիմադրում է ՀՀ Հայկոոպի վարչության հուլիսի 10-ի Գորիսի քաղկոոպի լուծարման մասին որոշմանը: Օգոստոսի 10-ին քաղկոոպը հրավիրել էր լիազորական ժողով եւ չեղյալ համարել վերոհիշյալ որոշումը: Ընտրվել է քաղկոոպի նոր նախագահ: Սա հանգուցալուծո՞ւմ է, որքա՞ն է այն օրինական, այդ հարցով դիմեցինք ՀՀ Հայկոոպի նախագահ Ռազմիկ Դանիելյանին: «Սա միտինգային ընտրություն է», ասաց նա: Հուլիսի 10-ին լուծարված քաղկոոպի պարտականությունները պաշտոնապես դրված են, շրջկոոպի նախագահի պաշտոնակատար Աշոտ Հայրապետյանի վրա: Այդ ժամանակվանից սառեցված են քաղկոոպի հաշիվները: Այդ մասին տեղյակ է պահվել ՀՀ դատախազին, պետնախարար Վազգեն Սարգսյանին, իշխանության բարձրագույն մարմիններին»:

Դե ինչ, շարունակվում է դիմակայությունը: Օգոստոսի 11-ին Գորիսի քաղխորհրդի նախագահ Սամվել Հարությունյանը եւ քաղկոոպի նորընտիր նախագահ Մենիկ Հովհաննիսյանը Երեւանում պետք է դիմեին համապատասխան ատյաններին:

ՀԱՍՄԻԿ ԲԱԲԱՋԱՆՅԱՆ
Մեր սեփ. թղթակից, Գորիս

Երեւան

Բագոյան-Գիլմոր հանդիպում

Օգոստոսի 11-ին ՀՀ տնտեսնախարար Ռաֆայել Բագոյանն ընդունեց Հայաստանի Հանրապետությունում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Հարրի Գիլմորին վերջինիս խնդրանքով:

Այդ մասին հայտնեցին ՀՀ կառավարությունից:

Դեսպանին մասնավորապես հետաքրքրում էր արտասահմանից եկող մարդասիրական օգնության ստացման, բաշխման եւ հսկողության մեխանիզմը: Պրն. Բագոյանը հյուրին տեղեկացրեց, որ այդ նպատակով ՀՀ կառավարության համակարգում ստեղծվել եւ գործում է հատուկ հանձնաժողով: Առանձին հոգածության առարկա են սոցիալապես անապահով խավերը՝ կենսաթոշակառուները, հաշմանդամները, բազմազավակ ընտանիքները, փախստականները:

Շոշափվեց նաեւ «Ձմեռ» ծրագիրը, այդ թվում գազի եւ մազութի անխափան մատակարարման, ամերիկյան կառավարության կողմից Հայաստանի բնակչությանը նավթավառներ ու նավթ տրամադրելու հարցեր: Քննարկվեց մինչեւ վեց տարեկան երեխաներին մանկական սնունդով ապահովելու հարցը: Դեսպանը հաղորդեց այդ գործում Հայաստանին զորավիգ լինելու իր կառավարության եւ առանձին կազմակերպությունների պատրաստակամությունը: ■

Նվիրատվություն

22 հազար դոլլար «Հայծուկին»

«Հայծուկ» հանրապետական գիտաարտադրական միավորումում օգոստոսի 9-ին տեղի ունեցավ նվիրատվության արարողություն: ԱՄՆ-ի Դետրոյթ քաղաքի Ս. Հովհաննես Մկրտիչ եկեղեցու հովվապետ Փառեն Ծայրագույն վարդապետ Ավշիֆյանը 22 հազար ամերիկյան դոլլար հանձնեց միավորման գլխավոր տնօրենի հրամանով ստեղծված հատուկ հանձնաժողովին, որը տնօրինելու է այդ գումարը:

Արարողության ժամանակ Փառեն վարդապետը հայտարարեց, որ նվիրատվության հիմնական նպատակը Ռուսաստանի Դաշնության Ռոստով քաղաքից Հայաստանի տարածքում անցնող «Ձորեկ» տեսակի ձկան կերակրման համար համակցված կերերի գնումն ու ներմուծումն է, որպեսզի հանրապետության բնակչությունը կարողանա հնարավոր ցածր գներով ձեռք բերել այդ սննդամթերքը: «Ազգ»

«Էրեբունի» բժշկական կենտրոնի բարձրագույն ուսումնական հաստատություն Հայկական բժշկական ինստիտուտը (ՀԲԻ)

Հայտարարում է 1993-1994 ուս. տարվա ընդունելություն բժշկական եւ ստոմատոլոգիական ֆակուլտետներում: Դիմորդները պետք է ներկայացնեն հետեւյալ փաստաթղթերը՝ դիմում, միջնակարգ կրթության վկայական (բնօրինակ), բժշկական տեղեկանք, 6 լուսանկար (3x4) եւ անձնագիր: Հայկական բժշկական ինստիտուտ ընդունվելու համար դիմորդները կհանձնեն քննություններ՝ հայոց լեզու (թելադրություն), կենսաբանություն (բանավոր) առարկաներից: Դիմորդները փաստաթղթերը կարող են ներկայացնել ինստիտուտի ընդունող հանձնաժողովին ամեն օր, բացի կիրակի օրերից, ժամը 10-16, օգոստոսի 16-ից մինչեւ սեպտեմբերի 5-ը հետեւյալ հասցեով. Երեւան, Տիտոգրադյան փողոց 14, «Էրեբունի» բժշկական կենտրոն: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ինստիտուտի ընդունող հանձնաժողովին՝ հեռ. 47-33-40:

Օգոստոսի 11-ի առավոտյան ժամը 6-ն անց 40 րոպեին Մառնեուլի կոլտնտեսային շուկայում պայթյունի հետեւանքով զոհվեց 4 եւ վիրավորվեց 19 մարդ: Վրաստանի լրատվական հետախուզական ծառայությունում Սնարք գործակալությանը ասացին, որ նախնական տվյալների համաձայն, պայթուցիկ նյութը դրված է եղել շուկայի աղբարկղերից մեկում: Մառնեուլի է մեկնել լրատվական հետախուզական ծառայության փորձագետների խումբն Իրակլի Բաթիաշվիլու ղեկավարությամբ: Սնարք

Հայտարարություն

Երեւանի «Հայբուսակ» ինստիտուտը շարունակում է 1993-94 ուս. տարվա ընդունելությունը

Բժշկական բաժնում

1. Բուժական գործ
2. Բժշկական կոսմետոլոգիա
3. Ֆիզիոթերապիա (բուժմարմնամարզություն)
4. Ռեֆլեքսոթերապիա մասնագիտություններով:

Սննդի արդյունաբերության բաժնում

1. Ագրոբիզնես (ֆերմերային տնտեսության կազմակերպում)
2. Սննդի արդյունաբերության կենսաքիմիա, ապրանքագիտություն եւ լաբորանտ
3. Համակարգչային հաշվառում, հարկային քաղաքականություն եւ աուդիտ
4. Գինու եւ ալկոհոլային այլ խմիչքների տեխնոլոգիա
5. Հացի, հրուշակեղենի, հրուշակեղենի արտադրության տեխնոլոգիա:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ամեն օր ժ. 9.00-17.00 բացի կիրակի օրերից Խ. Աբովյանի անվ. հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտի ուսանողական ավանում (2-րդ հարկ, թիվ 15 սենյակ, մուտքը դիմացի կողմից): Տեղեկությունների համար զանգահարել 58-97-71:

Բաքու

Գումբեսովը պահանջում է հրավիրել Մութալիբովի Գերագույն խորհուրդը

Լենքորանի զինվորական կայազորի հրամանատար Ալիքրամ Գումբեսովը, որը հունիսին հռչակեց Մուղանի Թալիշական Հանրապետություն, պահանջել է հրավիրել Ադրբեջանի ԳԽ նստաշրջան, ինչպես նաեւ ներքգործնախարարին ու գլխավոր դատախազին փոխարինել նախկին նախագահ Այազ Մութալիբովի կառավարության անդամներով: Այդ մասին Բաքվում ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ին հայտնի դարձավ լավատեղյակ աղբյուրներից: Նախագահ Այազ Մութալիբովի օրոք ընտրված Գերագույն խորհուրդը վերջին անգամ հավաքվել էր անցյալ տարվա մայիսի 14-15-ը Մութալիբովին նախագահական պաշտոնի վերադարձնելու նպատակով: Նա հրաժարական էր տվել մարտին Լեռնային Ղարաբաղում ադրբեջանական բանակի լուրջ պարտություններից հետո: Սակայն ԱԺՃ-ն Մութալիբովին պաշտոնում վերականգնելու մասին խորհրդարանի որոշումը համարելով պետական հեղաշրջում, իր ձեռքը վերցրեց իշխանությունը: Նոր ղեկավարության օրոք Գերագույն խորհուրդը լիազորությունները հանձնեց իր անդամներից կազմված Միլլի մեջլիսին, որի տեղերի կեսը զբաղեցրին Մութալիբովի ընդդիմախոսները: Բաքվում դիտորդները կարծում են, որ Մութալիբովի կողմնակիցը համարվող Գումբեսովը հույսեր ունի, թե Գերագույն խորհուրդը, որի անդամների մեծամասնությունը Մութալիբովի կողմնակիցներն են, որոշում կընդունի վերջինիս իշխանության գլուխ վերադարձնելու մասին, եթե ոչ որպես նախագահ, ապա գոնե որպես վարչապետ: Ավելի վաղ տեղական մամուլին տված հարցազրույցում Գումբեսովը հայտարարել էր, թե ինքը երրորդ նախագահի անհրաժեշտություն չի տեսնում, ըստ երեւույթին ակնարկելով Հեյդար Ալիեւին: ԻՏ

Փախստականների մեջ կան դիֆտերիայով հիվանդներ

Ադրբեջանի Աղջաբեդիի շրջանից դիֆտերիայի ախտանշաններով մի քանի փախստականների ուղղաթիռներով Բաքու են փոխադրել: Այդ շրջանում առողջապահության նախարարության ներկայացուցիչը իշխանություններին նախազգուշացրեց, որ տարափոխիկ հիվանդությունների վտանգը կմեծանա, եթե շտապ միջոցներ չձեռնարկվեն: Փախստականներին օգնող արտակարգ շտաբի հաղորդման համաձայն, հայկական զինված ուժերը Աղդամի շրջանում շարքից հանել են Աղջաբեդիին եւ մյուս հարեւան շրջաններին էլեկտրաէներգիա մատակարարող բարձրավոլտ գծերը: Դրա հետեւանքով ծանր կացություն է ստեղծվել տեղափոխվածներին եւ փախստականներին էլեկտրաէներգիայով, ջրով եւ հացով ապահովելու հարցում:

Կառավարությունը կենսաապահովման բոլոր գերատեսչություններին պարտավորեցրել է եռօրյա ժամկետում ներկայացնել փախստականներին արդյունավետ օգնություն ցույց տալու միջոցառումների ծրագիր: Պաշտոնական վիճակագրության համաձայն, 105 հազար մշտական բնակչություն ունեցող Աղջաբեդիում վերջերս կուտակվել են նաեւ 60116 փախստականներ, այդ թվում 21770-ը Աղդամից: Սնարք [illegible]

Ոստիկանական վարչությունը լուծարվում է

Ադրբեջանի ներքին գործերի նախարար Վագիֆ Նովրուզովը հրաման է արձակել Բաքվի մունիցիպալ ոստիկանության վարչությունը լուծարելու մասին: Այդ քայլը պատճառաբանվում է նրանով, որ անհնար է մայրաքաղաքում ոստիկանական երկու վարչությունների գոյությունը, իսկ բուն մունիցիպալ ծառայության ստեղծման մասին որոշումն անօրինական է եւ չի հաստատվել Միլլի մեջլիսի կողմից: Նախատեսվում է, որ վերակազմված կառույցի ամբողջ անձնակազմը (319 սպաներին եւ շարք.) կբաշխվի ոստիկանության հատուկ նշանակության գնդի, հատուկ նշանակության վաշտի եւ ոստիկանության պարեկապահակետային ծառայության միջեւ, որոնք ենթարկվում են հանրապետության ՆԳՆ-ին: Սնարք

digitised by A.R.A.R.@

Պատերազմ

ՎԱՐՁԿԱՆՆԵՐ

Արդեն շուրջ մեկ տարի է Ստեփանակերտի քննչական մեկուսարանում են գտնվում Ադրբեջանի ռազմաօդային ուժերի երկու օդաչուներ, որոնց ինքնաթիռները Ղարաբաղի բնակավայրերը ռմբակոծելիս խփվել են ԼՂՀ ՀՕՊ-ի կողմից: Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունները վերջերս, որպես բարի կամքի արտահայտություն, գերիներին Ռուսաստանի և Ուկրաինայի իշխանություններին հանձնելու պատրաստակամություն են հայտնել: Սակայն վերջիններս, դատելով ամեն ինչից, սեփական քաղաքացիներից հրաժարվում են: Առայժմ հայտնի չէ, թե ինչպես կդասավորվի նրանց հետագա ճակատագիրը: Իսկ Ղարաբաղում սպասում են ռուսաստանյան իշխանությունների պատասխանին: Ստորև ընթերցողների ուշադրությանն ենք ներկայացնում մեր սեփական թղթակից Վահրամ Աղաջանյանի հարցազրույցը գերի օդաչուների հետ: ԱՆԱՏՈԼԻ ԳԵՈՐԳԻԵՎԻՉ ՉԻՍՏՅԱԿՈՎ: Ծնվել է 1955 թ. մայիսի 25-ին, Ուֆա քաղաքում: Ամուսնացած է, ունի երկու երեխա: Ավարտել է Վոլգոգրադի մարզի Կաչինոյի օդաչուական ուսումնարանը: Ծառայել է Դաուգավպիլսում: Ադրբեջանի ազգային բանակում է 92-ի աշնանից: Չիստյակովի հաշվում կա 30 մարտական թռիչք: ԼՂՀ ՀՕՊ-ի միջոցներով նրա ինքնաթիռը խփվել է 93-ի հունվարին: ՅՈՒՐԻ ՎԻԿՏՈՐՈՎԻՉ ԲԵԼԻՉԵՆԿՈ: Ծնվել է 1966 թ. հուլիսի 2-ին, Ուկրաինայի Պոլտավայի մարզի Խորոլի շրջանի Կոտսովշչինա գյուղում: Ամուսնացած է, ունի երկու երեխա: Ավարտել է Արմավիրի օդաչուական ուսումնարանը: Ծառայել է Ադրբեջանում: Այդ հանրապետության ազգային բանակում է 92-ի ամռանից: Բելիչենկոյի հաշվում կա 4 մարտական թռիչք: Ինքնաթիռը խփվել է Ստեփանակերտի երկնքում 92-ի օգոստոսին:

— Ինչպե՞ս են ձեզ ադրբեջանական բանակ հավաքագրել:

Ա. ՉԻՍՏՅԱԿՈՎ — Ես ադրբեջանական բանակում հայտնվեցի ճիշտ այնպես, ինչպես Ռուսաստանի համար «ավելորդ» դարձած վերածված իմ տասնյակ ծառայակիցները: Միության փլուզումից հետո Դաուգավպիլսում տեղակայված մեր զորքը լուծարվեց, ու հարկ եղավ ինչ-որ ձևով դասավորել կյանքը: Որքան հասկացա, հայրենիքում մեզ այնքան էլ չէին սպասում: Բնակարանի, աշխատանքի, ինչ-ինչ չափով թեկուզ ժամանակավոր նպաստի ոչ մի հույս: Լատվիայում մնալ նույնպես հնարավոր չէր, բոլորին հայտնի է, թե այնտեղ ինչպես են վերաբերվում ռուսալեզու բնակչությանը: Ահա այդ ժամանակ էլ համագնդեցիներիցս մեկը՝ կապիտան Ջամալը (ազգանունը չեմ հիշում), ազգությամբ ադրբեջանցի, ինձ առաջարկեց շահավետ պայմաններով ծառայության մտնել Ադրբեջանի ազգային բանակում: Ինձ տրամադրեցին բոլոր հարմարություններով բնակարան, ապահովեցին անվճար սննդով, ամսական աշխատավարձ նշանակեցին 5 հազար ամերիկյան դոլլար, գումարած լրացուցիչ պարգևատրում յուրաքանչյուր հաջող թռիչքի դիմաց: Ընտանիք չունեի՝ համաձայնվեցի:

Յ. ԲԵԼԻՉԵՆԿՈ — Համանման իրավիճակ էր ստեղծվել և մեզ մոտ, Նասոսնիում, Բաքվի մերձակա ավանում, որտեղ տեղաբաշխված էր մեր զորքը: Երբ ստացվեց լուծարման հրամանը, Մոսկվայից զորամաս եկան մի շարք պաշտոնական անձինք և ինձ ու մի խումբ սպաների առաջարկեցին ծառայությունը շարունակել Հեռավոր Արևելքում: Նման հեռանկարը ձեռնտու չէր ինձ, և արդեն կապում էի ճամպրուկներս Ուկրաինա վերադառնալու, երբ նույն օրվա երեկոյան ինձ մոտեցան քաղաքացիական հագուստով երկու սպաներ և առաջարկեցին պայմանագրային հիմունքով մասնակցել Ղարաբաղի հայերի դեմ պատերազմին: Պայմանագրի պայմանները վատ չէին. բնակարան, անվճար սնունդ, ամսական 5 հազար դոլլար, անվրեպ ռմբակոծելու պարագայում՝ պարգևատրում: Ի՞նչ էր ինձ մնում անել: Կարծում եմ նախկին հանրապետություններում ծառայած սպաներից շատերը ԽՍՀՄ փլուզումից հետո կհամաձայնվեին նման պայմանների:

— Պայմանագրով նախատեսվածը կատարվո՞ւմ էր: Չեք կանխավճար վարձատրե՞լ են:

Ա. Չ. — Ո՛չ այնքան: Բնակարան տվեցին, սնունդ ապահովեցին: Բայց ահա աշխատավարձի վերաբերյալ ծագեցին խնդիրներ: Ստացել եմ լոկ երկու ամսվանը՝ 10 հազար դոլլար: Բանն այն է, որ այնտեղ՝ ռազմաօդային ուժերի շտաբում էլ կա մաֆիա, որն այնքան էլ չի շտապում վճարել դրամը: Երևի, սպասեն, մեզ խփել են՝ կարելի է վերաձևակերպել փաստաթղթերը և իրար միջև կիսել վարձույթը: Նման դեպքեր եղել են՝ մեզ այդ մասին առաջին օրերին զգուշացրել էին ուրիշ՝ ավելի փորձված ռուս օդաչուները: Չեմ կասկածում, որ դեկտեմբերի իմ աշխատավարձն էլ յուրացված կլինեն:

Յ. Բ. — Այո, պայմանները բարեխղճորեն էին կատարում: Հենց երկրորդ օրն ինձ բավականին լավ բնակարան տվին, ապահովեցին նորմալ սննդով: Ճիշտ է, աշխատավարձն այդպես էլ չհասցրի ստանալ՝ հայերն ինձ խփեցին ծառայության առաջին ամսում:

— Շա՞տ ռուսներ են ծառայում Ադրբեջանի ռազմաօդային ուժերում:

Ա. Չ. — Չգիտեմ մյուս զորամասերում ինչպես, բայց Քյուրդամիրի օդանավակայանում, որտեղից մենք թռիչքներ էինք կատարում և որտեղ մշտապես տեղադրված էին մեր 6 մեքենաները, բոլոր օդաչուները ռուսներ էին և ուկրաինացիներ: Ավելի ուշ մեզ մոտ տեղափոխեցին մի թաթարի: Ադրբեջանցիներ չեն եղել:

Յ. Բ. — Մեր գնդում ծառայում էին երկու ադրբեջանցի օդաչուներ, բայց նրանց չէին վստահում անգամ ինքնաթիռը մի օդանավակայանից մյուսը տեղափոխելը: Սակավափորձ էին: Նասոսնիի օդաչուների մեծամասնությունը ռուսներ են, ուկրաինացիներ և բելառուսներ, սկսած Ադրբեջանի ռազմաօդային ուժերի հրամանատար գնդապետ Կրավցովից, վերջացրած մեքենան տեղափոխողներով: Միայն ինժեներատեխնիկական անձնակազմն է, որ կազմված է խորհրդային բանակի համապատասխան զորամասերում նախկինում ծառայած ադրբեջանցիներից:

— Խփված ադրբեջանական Սու-25-երի, ՄիԳ-31-երի բեկորների ուսումնասիրությունը, որ կատարվել է հայ մասնագետների կողմից, պարզել է, որ ձեր շատ ծառայակիցների ինքնաթիռներում չեզոքացված է եղել կատապուլտի համակարգը: Այլ կերպ ասած, նրանց ուղարկել են մահվան, զրկելով փրկության վերջին հույսից: Գիտեի՞ք այդ մասին:

Ա. Չ. — Նման կասկածներ ծագել էին: Մենք դրա շուրջ խոսել ենք Կրավցովի հետ: Բայց նա մեզ հանգստացրել է՝ հավաստացնելով, թե յուրաքանչյուր ինքնաթիռ թռիչքից առաջ ենթարկվում է մանրազնին ստուգման: Մենք, իհարկե, չէինք վստահում տեխնածառայողակազմին և ինքներս էինք ստուգում յուրաքանչյուր սարք: Սակայն կատապուլտի համակարգի ստուգման համար անհրաժեշտ են մասնագետներ: Ընդ որում, դա այնքան ծանր ու ծավալուն աշխատանք է, որ երբեմն ժամանակը չի էլ հերիքում: Հնարավոր է, որ ինչ-որ մեկը չէր ուզում, որ օդաչուները գերվեն: Չի բացառվում նաև, որ դա նշված շտաբային մաֆիայի գործն է. այնտեղ սպասում են, թե երբ դոլլարներ կընկնեն իրենց ձեռքը:

Յ. Բ. — Երևի ավելի շատ պատահական անսարքությունների մասին է խոսքը: Չէ որ գրեթե բոլոր լավագույն ինքնաթիռները գնդի լուծարումից հետո տեղափոխվել են Դոնի Ռոստով: Ադրբեջանին թողել են ոչ ամենանորակյալ ապրանքը: Գրեթե չկար մեքենա, որից ինչ-որ բան պակաս չլիներ:

— Ձեր կողմից Ստեփանակերտի վրա նետված 500 կիլոգրամանոց ռումբերից մեկը պայթել է հանրակացարանի վրա, որտեղ ժամանակավորապես ապաստանել էին Սումգայիթի ու Բաքվի հայկական կոտորածներից փախածները: Գիտեի՞ք այն մասին, որ ռմբակոծելու եք գնում խաղաղ քաղաքներ ու գյուղեր:

Ա. Չ. — Ոչ, իհարկե: Մեզ ասում էին՝ Ղարաբաղում խաղաղ բնակչություն չկա, վաղուց են էվակուացրել Հայաստան, Ռուսաստան և արտասահմանյան երկրներ, իսկ ղարաբաղյան գյուղերն ու քաղաքները, հատկապես Ստեփանակերտը, վերածված են երևանյան էքստրեմիստների ու տեղի գրոհայինների հենակետերի: Ճիշտն ասած, ես ցնցվեցի, երբ մեքենայով անցա Ստեփանակերտի փողոցներով: Սովորական խաղաղ քաղաք՝ մյուս քաղաքներից ոչնչով չտարբերվող, իր առօրյա հոգսերով: Փողոցներում՝ կանայք ու երեխաներ և, որքան հասցրի նկատել, գործում էին դպրոցներն ու խանութները: Ես իրոք խորապես ցնցված էի տեսածով, այս մասին ասում եմ անկեղծորեն և խնդրում եմ հավատալ ինձ:

Յ. Բ. — Տոլյան իրավացի է: Անձամբ ինձ մեկ անգամ չէ, որ ասել են, թե Ստեփանակերտը հսկայական ռազմական հենակետ է, որտեղ կենտրոնացված են հայ գրոհայինների և օտարերկրյա վարձկանների խոշոր ուժեր: Իրենց խոսքերով, այնտեղ հավաքվել էին հիմնականում ֆրանսիական, սիրիական և աֆրիկյան հրահանգիչները: Մենք զարմացել էինք, տեսնելով Ստեփանակերտի բազմամարդ փողոցները: Հավաստացնում եմ, որ ոչ մի սպա, եթե, իհարկե, իր համար թանկ է համազգեստի պատիվը, կանանց ու երեխաների դեմ չի կռվի:

— Վերջերս Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության իշխանությունները ձեզ Ռուսաստանի և Ուկրաինայի իշխանություններին հանձնելու պատրաստակամություն են հայտնել, եթե վերջիններս նման խնդրանքով դիմեն ԼՂՀ կառավարությանը: Ի՞նչ կարծիքի եք այդ մասին:

Ա. Չ. — Ես այդ մասին գիտեմ և շնորհակալ եմ Լեռնային Ղարաբաղի կառավարությունից մեր նկատմամբ ցուցաբերած մարդկայնության ու բարի կամքի համար: Ինձ հնարավորություն են տվել հեռուստատեսության «Իտոգի» ծրագրով դիմել Ռուսաստանի իշխանություններին և ռուսաստանյան ֆեդերացիայի նախագահ Բորիս Նիկոլաևիչ Ելցինին: Ներում չեմ ակնկալում, գիտակցում եմ մեղքս և պատրաստ եմ կրելու պատիժը: Բայց, դժբախտաբար, առայժմ պատասխան չի ստացվել դիմումիս: Ես հիանալի հասկանում եմ նման լռության պատճառը. Ռուսաստանը ձեզ այդտեղ չի ուղարկել և պատասխանատու չէ ձեր արարքի համար: Այնուհանդերձ, կցանկանայի, որ իմ կառավարությունը, իմ ղեկավարությունը, որին երկար տարիներ ծառայել եմ բարեխղճորեն, երբ հոգատարություն էլ չի դրսևորում իմ հանդեպ, գեթ ուշադրություն դարձնի: Դժվար է գիտակցել, որ հայրենիքդ երես է թեքել քեզնից, որ դու լքված ես, պետք չես ոչ-ոքի, մերժված ես: Արդեն ամիսներ են անցել, իսկ պատասխան չկա ու չկա: Ազնիվ խոսք, երբեմն այն զգացումն եմ ունենում, թե Ղարաբաղում իմ ճակատագրով ավելի են մտահոգված, քան Ռուսաստանում:

Յ. Բ. — Ես էլ կուզենայի շնորհակալություն հայտնել Ղարաբաղի կառավարությանը: Ինձ էլ է հնարավորություն տրվել դիմելու իմ հանրապետության ղեկավարությանը, սակայն ընկերոջս ավելի լավ բախտ է վիճակվել, քան ինձ. եթե Ռուսաստանը պարզապես լռել է, Ուկրաինան պաշտոնապես հրաժարվել է ինձնից: Պատճառը նույնն է՝ մենք չենք ձեզ ուղարկել, ինքներդ էլ դուրս եկեք վիճակից, ինչպես ուզում եք: Ի դեպ, ավելին չէի էլ ակնկալում:

— Ձեր հարազատներն ու մերձավորները չե՞ն փորձել կապվել ձեզ հետ:

Ա. Չ., Յ. Բ. — Հնարավոր է, որ փորձած լինեն: Բայց ինչպե՞ս, ի՞նչ կերպ: Չէ՞ որ նրանք չգիտեն, թե ներկայումս մենք որտեղ ենք գտնվում: Գուցե դո՞ւք հաղորդեիք նրանց մեր հասցեն՝ ԼՂՀ, ք. Ստեփանակերտ, ՆԳՆ քննչական մեկուսարան, դասիչը՝ 374430: Խնդրում ենք նրանց հնարավորության սահմաններում գալ Ստեփանակերտ կամ գոնե նամակ գրել մեզ:

— Ինչպե՞ս է անցնում օրը գերության մեջ: Ինչպե՞ս են ձեզ հետ վերաբերվում, ինչպե՞ս են սնում, պահում: Մամուլ տալի՞ս են:

Ա. Չ. — Գերության մեջ, պարզ է, ծանր է անցնում օրը: Բանտային կալանքի այս երկար ամիսներին հարկ եղավ վերաիմաստավորել շատ արժեքներ: Մեզ սնում-պահում են նորմալ, ամենօրյա զբոսանքի ենք հանում: Մամուլ տալիս են, ռադիոյով լսում ենք վերջին նորությունները: Մի խոսքով, վերաբերմունքը, ինչպես ասում են, համաձայն «կանոնադրության», առանց ավելորդությունների: Անկեղծորեն ասած, գերության առաջին օրերին մենք վատթարին էինք սպասում, չէինք հավատում, թե մեզ նման ընդունելություն ցույց կտան: Շնորհակալություն Ստեփանակերտի քննչական մեկուսարանի պետ գնդապետ Դանիելյանին: Լայն հոգու տեր, կիրթ ու տակտով մարդ է: Դժվար պահին միշտ կարելի է վստահել նրան:

Յ. Բ. — Ես իրոք չէի հավատում, որ Ստեփանակերտում մեզ հետ մարդկայնորեն կվարվեն: Օրական երեքանգամյա սնունդ, ամենօրյա զբոսանքներ և ֆիզիկական ներգործման ոչ մի միջոց: Մեզ թույլատրվում է ռադիոյով ու հեռուստատեսությամբ լսել վերջին նորությունները: Թարմ լրագրեր են տալիս: Ես էլ իմ հերթին կուզենայի երախտագիտություն հայտնել գնդապետ Դանիելյանին գերիների նկատմամբ նրա մարդկային վերաբերմունքի, դժվար պահերին հնարավոր օգնություն ցույց տալու պատրաստակամության համար:

— Ի՞նչ կասեիք ադրբեջանական բանակում ծառայելու մնացած ձեր ընկերներին, եթե տրվեր նման հնարավորություն:

Ա. Չ. — Ես նրանց կասեի. տղաներ, դուրս եկեք այդ խաղից, սա այն պատերազմը չէ, որտեղ կարելի է արյուն թափել: Ամենից սարսափելին այս պատերազմում այն է, որ ոչ մի կերպ չես հասկանում ով է այստեղ թշնամին, իսկ ով բարեկամը: Տա աստված ինքներդ կողմնորոշվեք դրանում:

Յ. Բ. — Ես նրանց ոչինչ չէի ասի: Երբ նրանց հերիքում է առողջ բանականությունը, իրենք կհասկանան, թե ինչ է կատարվում այսօր Լեռնային Ղարաբաղում: Միայն մեկ ցանկություն. Սաշա, Կոլյա, Վիկտոր, ձգեցեք ամեն ինչ ու վերադարձեք հայրենիք: Ուրիշի դժբախտության վրա սեփական երջանկություն չես կարող կառուցել:

Զրույցը վարեց
ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆԸ

Կապ

«Գազաչափի» համատեղ ձեռնարկության արտադրանքը պահանջարկ է վայելում ԱՊՀ երկրներում

1991 թ. փետրվարին Սլովակիայի հետ համատեղ ստեղծված Հայաստանում էներգետիկայի բնագավառում միակ համատեղ «Գազաչափ» ձեռնարկությունը մտնում է «Հայգազարդ» պետական ձեռնարկության կազմի մեջ: «Հայգազարդից» հայտնեցին, որ ձեռնարկությունն արտադրում է արդյունաբերական և կենցաղային նշանակության նոր կոնստրուկցիայի գազահաշվիչներ: Այս արտադրանքն ԱՊՀ երկրներում մեծ պահանջարկ է վայելում: Վերջերս գազաչափիչների առաջին խմբաքանակը վաճառվեց Թուրքմենստանին: Սակայն, ըստ ձեռնարկության տնօրեն Ռ. Ռուբինյանի, հայտնի օբյեկտիվ դժվարությունների՝ շրջափակման և էներգետիկ ճգնաժամի պատճառով արտադրությունը չունի նախագծով նախատեսված հզորությունը: ՆՏ

Ապոլոնը կաջակցի մշակույթի գործիչներին

Վանաձորում կյանքի ուղեգիր ստացավ Ապոլոն բարեգործական ասոցիացիան, որը նպատակ ունի նպաստել մշակութային կյանքի բարելավմանը և զարգացմանը, հովանավորել մշակույթի գործիչներին: Ասոցիացիան արդեն հովանավորում է «Երազողներ» թատրոնին: Ս. Ս.

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայֆիլմի» կինոդերասանի Ստուդիան հայտարարում է 1993/94 թ. ուս. տարվա ուսանողների ընդունելություն:

● Ստուդիա կարող են ընդունվել արտաքին տվյալներով օժտված, միջնակարգ կրթությամբ 17-22 տարեկան այն պատանիներն ու աղջիկները, որոնք ստուգողական զրույցից հետո կհանձնեն հետևյալ քննությունները.

ա) Դերասանի վարպետություն է տյուդ (նախապատրաստական և հանպատրաստից)

բ) Բեմական խոսք արտասանություն. արձակ, չափածո, առակ:

գ) Բեմական շարժում. պար, լսողություն, ռիթմի զգացողության ստուգում:

● Ուսման տևողությունը 3 տարի է:

● Շրջանավարտները ստանում են դիպլոմ կինոյի և դրամատիկ թատրոնի դերասանի մասնագիտության գծով:

● Դիմորդները կոնսուլտացիաներին և քննություններին մասնակցելու համար մուծում են 500 ռ.: Ուսումնառության 3 տարիների համար գանձվում է 28 հազար ռուբլի:

● Դիմումներին կցել տեղեկանք բնակավայրից, կրթության և առողջապահության մասին, լուսանկար 3x4 չափի:

● Դիմումներն ընդունվում են օգոստոսի 15-ից, քննությունները սկսվում են սեպտեմբերի 15-ից: Պարապմունքների սկիզբը՝ հոկտեմբերի 15-ը:

Հասցեն՝ Երևան, Տերյան փ. 2

Տեղեկությունների համար զանգահարել **34-22-63** *«Հայֆիլմի» դերասանական բաժին, կամ* **56-11-60**, *կինոդերասանի ստուդիա*

Հայտարարություն

Հարգելի հայրենակիցներ, ս. թ. օգոստոսի 14-ին ժամը 18-ին Էջմիածին քաղաքում տեղի կունենա «Նավասարդ» թատերականացված տոնահանդես, որը ըստ ավանդույթի խորհրդանշում է ժողովրդի հավատը գալիք տարում բնության առատաբեր բարիքների առատության, բարեկեցիկ և երջանիկ կյանքի նկատմամբ:

Տոնահանդեսին կմասնակցեն հանրապետության լավագույն թատերական, երաժշտական և պարային համույթներ, անհատ կատարողներ, լարախաղացներ:

Միջոցառման կազմակերպիչներն են ՀՀ մշակույթի նախարարությունը և Էջմիածնի քաղխորհրդի գործկոմը:

digitised by A.R.A.R.@

Սահմանադրություն

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՎԵՐ Է ՊԵՏԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԻՑ, ՈՉ ԹԵ ՀԱԿԱՌԱԿԸ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ.- Օգոստոսի 5-ին «Ազգ»-ում հրապարակվեց Հայաստանի Ռամկավար Ազատական Կուսակցության Հանրապետական վարչության հավանությանն արժանացած ՀՀ Սահմանադրության նախագիծը: Մինչ այդ հրապարակվել էր ՀՅԴ Հայաստանի ԿԿ-ի հավանությանն արժանացած ՀՀ Սահմանադրության նախագիծը («Երկիր», 3 հունիսի 1993 թ.): Տպագրության է պատրաստվում նաեւ Սահմանադրական Իրավունքի Միության նախագիծը, չի բացառվում այլ քաղաքական կուսակցությունների նախագծերի հրապարակումը: Դրան զուգընթաց, ամսից ավելի է, ինչ հրապարակի վրա է ՀՀ ԳԽ Սահմանադրական հանձնաժողովի կողմից կազմված նախագիծը, որը «Հայաստանի Հանրապետություն» պաշտոնաթերթում կրկին տպագրվեց ՌԱԿ-ի նախագծի հրապարակման հաջորդ օրն իսկ: Այս բոլորը վկայում է Հայաստանում սահմանադրական շարժման ծավալների ընդլայնման մասին, որը, ընդգրկելով Հանրապետության հիմնական օրենքի հետ կապված խնդիրների լայն շրջանակ, օրինաչափ փուլ է սահմանադրության ընդունման ճանապարհին. [illegible] քաղաքական պայքարին այսօր նախորդում են տարբեր դիրքորոշումների բախումները՝ սկսած Սահմանադրական առանձին դրույթների իրավաբանական ձեւակերպումներից մինչեւ նրա ընդունման եղանակը որոշելը: Հանրապետությունում ծավալված Սահմանադրական շարժման մյուս վճռորոշ կողմն ընդդիմադիր կուսակցությունների կողմից ձեռնարկվող գործնական քայլերն են քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության մեկ միասնական նախագծի ստեղծման ուղղությամբ, որը, արտացոլելով տարբեր քաղաքական հոսանքների դիրքորոշումները ժողովրդի կյանքի եւ նրա պետականության բախտորոշ հարցերում, իրավական հիմք կդառնար Հանրապետությունում իրական ժողովրդավարություն հաստատելու եւ իրավական պետություն ստեղծելու համար: Սահմանադրությունը բազմաբովանդակ փաստաթուղթ է, որի շատ դրույթներ կարոտ են լրացուցիչ պարզաբանումների, առանց որի անհնար է ժողովրդին անմիջական մասնակից դարձնել իր հիմնական օրենքի ստեղծմանը: Այսօրվա հրապարակումով «Ազգը» սկսում է նման պարզաբանումների շարքը: Նախագիծն ամբողջական ձեւով ընթերցողներին ներկայացնում եւ նրա առանձին բաղադրամասերի բովանդակությունը լուսաբանում են ՌԱԿ Հանրապետական վարչության ատենապետ ՌՈՒԲԵՆ ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆԸ, նախագծի հեղինակային կոլեկտիվի ղեկավար ՎԻԳԵՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ եւ նախագծի փորձաքննությունը կատարած իրավագիտության դոկտոր ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆԸ, որոնք պատասխանում են «Ազգի» հարցերին:

«ԱԶԳ». Հինգ կուսակցությունների կողմից՝ Հանրապետական, Դեմոկրատական, ՍԻՄ, ՀՅԴ եւ ՌԱԿ, Սահմանադրության միացյալ նախագծի մշակման ներկա պայմաններում ՌԱԿ-ի տարբերակի հրապարակումը չի՞ խաչաձեւվի միացյալ նախագծի աշխատանքներին, շփոթ չի՞ ստեղծի ժողովրդի մեջ:

ՌՈՒԲԵՆ ՄԻՐԶԱԽԱՆՅԱՆ. Ընդհակառակը. Ներկա նախագծի հրապարակումը մենք դիտում ենք որպես կարեւոր փուլ միացյալ նախագծի մշակման համար: ՌԱԿ-ի տարբերակը հատուկ նյութ է պարունակում, այն նոր խոսք է հայ սահմանադրական մտքի զարգացման ճանապարհին եւ այդ իսկ պատճառով դրական եւ նպաստող փուլ է միացյալ տարբերակի կայացման գործում:

Քանի որ խոսք բացվեց միացյալ նախագծի ստեղծման աշխատանքների մասին, հարկ եմ համարում ընդգծել, որ ՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը կարեւորում է այդ գործը, դիտարկելով այն որպես վկայություն այն փաստի, որ Հայաստանում քաղաքական ընդդիմությունը հանդես է բերում նոր որակ՝ համախմբվելով Հանրապետության առաջագույն օրենքի նախագծի նախապատրաստման շուրջը: Այս երեւույթը մենք գնահատում ենք որպես ընդդիմության հասունության եւ համաչափ արդյունավետ գործունեության հնարավորության վկայություն: Հայոց հասարակական-քաղաքական փոփոխությունների ժամանակաշրջանից ի վեր առաջին անգամ է, որ ընդդիմադիր կուսակցությունները համատեղ ոչ թե փողոց են դուրս եկել ժողովրդի հետ կարգախոսներով խոսելու, այլ ձեռնամուխ են եղել կարեւորագույն աշխատանքի՝ ստեղծել Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրություն:

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ. Ես լիովին համաձայն եմ նման մոտեցմանը: Իրոք, ՌԱԿ-ի նախագծի հրապարակումը լուրջ գործնական փուլ է քաղաքացիական համաձայնության Սահմանադրության միացյալ նախագծի ստեղծման ճանապարհին: Ասեմ նաեւ, որ արդեն հաջողությամբ ավարտվել է այդ միացյալ նախագծի մշակման առաջին, ես կասեի, կարեւորագույն փուլը՝ մասնակից կուսակցությունները սկզբունքային համաձայնության են եկել միացյալ նախագծի հիմնադրույթների շուրջը, որոնցից շատերն արդեն իսկ արտացոլված են ՌԱԿ-ի նախագծում: Այս նախագծի ստեղծումը ՌԱԿ-ին հնարավորություն կտա ունենալ ամբողջական դիրքորոշում եւ առավել արդյունավետ մասնակցել միացյալ նախագծի ստեղծման աշխատանքներին:

«ԱԶԳ». Որո՞նք են այն ելակետային դրույթները, որոնք դրված են ՌԱԿ-ի նախագծի հիմքում:

ՎԻԳԵՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ. Սահմանադրության շուրջը բանավեճի հիմքում այսօր դրվում է մի շատ կարեւոր հարց. ո՞վ է ձեւավորելու կառավարությունը: Հարցն, անշուշտ, կարեւոր է, սակայն, ըստ իս, հաճախ դիտվում է անհարկի նեղացված տեսանկյունից: ՀՀ նախագահը եւ նրա կողմնակիցները պնդում են, որ կառավարությունը պիտի ձեւավորի հանրապետության նախագահը: Մինչդեռ ընդդիմությունը գտնում է, որ նախագահական համակարգը տանում է բռնապետության, ուստի պետք է հրաժարվել նախագահական համակարգից եւ անցնել «մաքուր» խորհրդարանական համակարգի: Բացի այդ, կա նաեւ տեսակետ, համաձայն որի ժողովուրդը ցանկանում է տեսնել «ուժեղ իշխանություն» եւ նրան քիչ է հետաքրքրում, թե ինչպիսի՞ կառավարման համակարգ կհաստատվի Հայաստանում: Հաշվի առնելով այս ամենը, մենք ընդունել ենք հետեւյալ ելակետը:

Առաջին՝ կառավարության ձեւավորման շուրջը բանավեճում դրսեւորվում է անցյալից եկող հետեւյալ «հիվանդությունը», այն է՝ բավական է ճիշտ լուծել կառավարողների հարցը, եւ նրանք «կերջանկացնեն» կառավարվողներին: Հեղինակային խումբն իր առջեւ դրել էր այլ խնդիր՝ կազմել Սահմանադրության այնպիսի նախագիծ, համաձայն որի սահմանադրորեն կամրագրվեն այնպիսի կարգեր, որոնք նախ՝

կձերբազատեն հասարակությունը «կառավարողների» եւ «կառավարվողների» անհեթեթ հակադրությունից, ապա՝ իսկական իրավական երաշխիքներ կստեղծեն ժողովրդավարության, այլ ոչ թե ՀՀ նախագահի կամ էլ խորհրդարանի մենիշխանության հաստատման եւ զարգացման համար: Այստեղ կուզեի մի փոքր խոսք ավելացնել ժողովրդի «ուժեղ իշխանություն» տեսնելու ցանկության մասին: Ինչպես խորհրդային շրջանում, այնպես էլ վերջին երեք տարիների ընթացքում ժողովուրդն օտարվեց պետության կառավարմանը մասնակցելուց: Եւ դա ոչ ազգային առանձնահատկություն էր, ոչ էլ ազգային մենտալիտետի բնութագրող երեւույթ: Այն թեզը, թե իբր մեր ժողովուրդը եսակենտրոն է եւ ձգտում է դեպի իր սեփական տան գաղափարը, չգիտակցելով ընդհանուր տան (պետության) արժեքը, հնարած է: Դա ազգի բնութագիր չէ, այլ համակարգի դրոշմը նրա պատկերացումների վրա:

Եկեք ձեւավորենք մի համակարգ, որտեղ ժողովուրդը կստանա իրական հնարավորություն մասնակցելու պետության կառավարմանը եւ կհամոզվենք, թե ինչ ուժգնությամբ կդրսեւորվի մեր ժողովրդի ազգային երազը սեփական պետական տունը կառուցելու գործում:

Իհարկե, կարող են մեզ ընդդիմախոսել, նշելով, թե այդ դեպքում ակնկալվում է մարդկանց քաղաքական եռանդ, պահանջվում է նաեւ իրավասու քաղաքացիների առկայություն, մի շատ կարեւոր հանգամանք, որն այսօր բացակայում է: Ցավոք, դա այդպես է: Սակայն, այդուհանդերձ, նախագիծը մշակելիս մենք գնացել ենք ոչ թե ժողովրդավարությունը սահմանափակելով, ինչպես դա արվել է պաշտոնական տարբերակում, այլ ընդունել ենք մի ելակետային սկզբունք, համաձայն որի՝ լայն ժողովրդավարությունն այլընտրանք չունի:

«ԱԶԳ». Այնուամենայնիվ, անկախ բոլոր հակադրություններից, ՌԱԿ-ի տարբերակը մշակելիս ո՞րն է եղել ելակետային սկզբունքը:

Վ. Խ. Սահմանադրության տեքստը մշակելիս մենք հաշվի ենք առել ազատական-ներկայացուցչական խորհրդարանական ժողովրդավարության, ազատական-իրավական պետության ավանդույթները, ինչպես նաեւ սոցիալական պետության սկզբունքները:

Վերը թվարկվածից էլ բխում է այն արժեքների համակարգը, որոնք տեղ են գտել Սահմանադրության տեքստում եւ որոնք կազմում են մեր կողմից առաջարկվող պետականության հիմքը, մի պետություն, որը՝ ա) ազգային է իր բնույթով, բ) չեզոք է աշխարհայացքային, բայց ոչ՝ իրավունքի հարցերում:

Տեքստը մշակվել է այնպես, որ՝ ա) իրավակարգի հիմքերը զերծ մնան, մեկուսացվեն քաղաքական պայքարից, բ) հստակ ձեւակերպվեն այն ղեկավար սկզբունքները, համաձայն որոնց՝ ա) ապահովվում է քաղաքական միասնությունը պետության ներսում (հասարակության կյանքում) եւ բ) հստակ նշվում են պետության խնդիրները:

«ԱԶԳ». Կուսակցությունը ինչո՞ւ հրաժարվեց ԳԽ Սահմանադրական հանձնաժողովի հետ համագործակցելուց:

Վ. Խ. Ակնհայտ դարձավ, որ այդ հանձնաժողովը կատարում էր ՀՀ նախագահի եւ նրան հավասարիմ քաղաքական խմբավորման պատվերը, որոնց պետականության ընկալմամբ ունեցած մոտեցումներին մենք սկզբունքորեն համաձայն չենք: Եւ այդ սկզբունքային տարաձայնությունները ցայտուն ձեւով արտահայտվում են ներկայացված նախագծերում:

Որոնք են դրանք: Առաջինը՞ եւ գուցե ամենակարեւորը՝ այսպես կոչված պաշտոնական տարբերակը հաստատում է ուժեղ նախագահական համակարգ, համաձայն որի, ժողովուրդը ընտրում է «ամենափրկիչ» նախագահին, իր բախտը բառիս բուն իմաստով հինգ տարով հանձնում է նրան ու «մի կողմ քաշվում», մինչեւ հաջորդ ընտրությունները:

Մեր տարբերակում ժողովուրդը, ինչպես ընտրությունների ընթացքում, այնպես էլ ընտրությունների միջեւ ընկած ժամանակահատվածում անընդհատ մասնակցում է պետության կառավարման գործերին: Պաշտոնական տարբերակը ենթադրում է ուժեղ իշխանության հաստատում: Մեր տարբերակում երաշխավորվում են ազատ ժողովրդավարական կարգեր եւ պետա-իրավական կառավարման այնպիսի ձեւ, որը

ա) բացառում է որեւէ բռնություն եւ կամայականություն (մինչդեռ պաշտոնական տարբերակը կարծես կոչված է ուղղակի օրինականացնելու հնարավոր բռնությունները եւ կամայականությունները: Մենք բազմիցս քննադատել ենք ներկա իշխող խմբավորմանը, ասելով, թե նրանք, որպես կանոն, նպատակահարմարությունը վեր են դասում իրավունքից: Եւ ահա փորձ է արվում այդ սխալ երեւույթին տալ Սահմանադրական հիմնավորում:

բ) հիմնվում է ժողովրդի ինքնորոշման եւ ինքնիշխանության վրա: Պաշտոնական տարբերակի «հերոսը» ամենափրկիչ նախագահն է, որը իրական կյանքում նշանակում է ցանկացած հսկողությունից դուրս ձգված նրա հավասարիմ շրջապատը:

գ) Հիմնվում է հավասարության եւ իրավահավասարության վրա:

Նկատի առնելով, որ Սահմանադրությունը ղեկավար ցուցումներ է տալիս քաղաքականությանը, բայց երբեք չի փոխարինում նրան, մենք Սահմանադրության տեքստը կազմել ենք այնպես, որ լայն դաշտ բացվի քաղաքական ուժերի ազատ գործունեության համար: Մեր նախագիծը իր բովանդակությամբ երաշխավորում է ազատ քննարկումներ եւ քաղաքական որոշումների ընդունման ազատ պայմաններ հասարակության եւ պետության կյանքում:

Պաշտոնական տարբերակը, ճիշտ է, այդ ամենը չի բացառում, սակայն, ըստ էության ավելորդ է դիտում: Եւ դրա հիմնական պատճառն այն է, որ քաղաքական պայքար տվողն ահա երեք տարի է ինչ չի ընկալել մի հասարակ ճշմարտություն: Այն է՝ քաղաքական միասնության ամրապնդումը: Ստեղծել քաղաքական միասնություն, կնշանակի միավորել մարդկանց կյանքում գոյություն ունեցող իրական, բազմաբնույթ շահերը, համախմբել նրանց ձգտումը եւ վերաբերմունքը ընդհանուր գործի՝ պետական շահի նկատմամբ, այլ կերպ ասած, ապահովել պետության եւ պետական իշխանության հաջողության գրավականը: Ահա թե ինչու տեքստը մշակելիս աշխատանքային խումբը նկատի է առել, որ Սահմանադրությունը, որպես հասարակության կյանքի հիմնական օրենք, որոշում է այն ղեկավար սկզբունքները, համաձայն որոնց ձեւավորվում է քաղաքական միասնությունը եւ ճիշտ են հասկացվում պետության առջեւ ծառացած խնդիրները:

Մինչդեռ երբ կյանքի կոչվի պաշտոնական տարբերակը, քաղաքական միասնության պահանջը կդիտվի ավելորդ, պետական իշխանությունը վեր կդասվի ժողովրդից: Մինչդեռ ՌԱԿ-ի տարբերակում ժողովուրդն է վեր դասվում պետական իշխանությունից:

Պաշտոնական տարբերակը թույլ է տալիս կամ հնարավորություններ է ստեղծում արհեստական միջոցներով վերացնել իրականում գոյություն ունեցող հակասությունները, անտեսել դրանք, ուժային եղանակներով հաղթահարել հակասությունները: Իսկ դա անպայման կհանգեցնի փակուղային իրավիճակի: Դրա վկայությունն այս երեք տարիների դառը փորձն է, երբ՝

ա) դրսեւորվում է անընդունակություն նպատակային օգտագործելու փոխված իրավիճակը հասարակության կյանքում, բ) անճարակություն առաջարկելու կյանքի կազմակերպման վստահություն ներշնչող նոր ձեւեր:

Այդ պարագայում կհասունանա մի պահ, երբ գոյություն ունեցող կարգերը կքանդվեն արյունոտ կամ «թավշյա» հեղափոխության կամ էլ հեղաշրջման միջոցով, եւ արդյունքում հասարակությունը կենթարկվի ուժգին ցնցումների: Եւ այդ ամենը կլինի ոչ թե հակասությունների գոյության հետեւանք, որոնք միշտ կան ու կլինեն, այլ կլինի արդյունքը հակասությունների հաղթահարման եւ կարգավորման ընտրած եղանակի:

«ԱԶԳ». Ինչպե՞ս է նախագծում ներկայացված մարդը, մարդու «տիեզերական» եւ ազգային իրավունքը:

Վ. Ն. - Նախագծում ամրագրված են ժամանակակից միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ սկզբունքներում եւ նորմերում արտացոլված մարդու գրեթե բոլոր բնական իրավունքները եւ ազատությունները: Ավելին՝ հոդ. 66-ում ասված է, որ «Ներկա Սահմանադրությամբ ամրագրված Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների իրավունքները ու ազատությունները սպառիչ չեն, օրենսդրությամբ կարող են սահմանվել այլ իրավունքներ եւ ազատություններ»:

Նախագիծն արգելում է ամրագրել մարդու իրավունքի կամ ազատության որեւէ սահմանափակում, որը կխախտեր ժողովրդավարությանը եւ կհանգեցներ այս կամ այն իրավունքի խեղաթյուրմանը (հոդ. 63):

ՌԱԿ-ի նախագիծն իր այս, ես կասեի, մարդկային կողմերով սկզբունքորեն տարբերվում է ՀՀ ԳԽ Սահմանադրական հանձնաժողովի կողմից կազմված եւ [illegible] վերահրատարակվող, այսպես կոչված, «պաշտոնական նախագծից», որում պարզապես անտեսված են մարդու այսօրվա քաղաքակիրթ աշխարհում համընդհանուր ճանաչում ստացած շուրջ երկու տասնյակ իրավունքներ եւ ազատություններ: Այդ «պաշտոնական» նախագծում խոսք անգամ չկա քաղաքացու իրավունքների մասին իր աշխատանքի դիմաց ստանալու պետության կողմից սահմանված նվազագույնից ոչ ցածր աշխատավարձ, փոխհատուցում ստանալու պետական ծառայողների եւ պաշտոնատար անձանց ապօրինի գործողությունների հետեւանքով իրեն պատճառած վնասի դիմաց, օգտվելու փաստաբանի օգնությունից՝ սկսած իրեն ձերբակալելու, կալանավորելու կամ մեղադրանք առաջադրելու պահից, վկայություն չտալու ամուսնու եւ մերձավոր ազգականների դեմ, պահանջելու, որ իր նկատմամբ կայացված դատավճիռը վերանայվի վերադաս դատական ատյանի կողմից, խնդրելու պատժի մեղմացում ու ներում եւ այլն:

ՌԱԿ-ի նախագիծը ոչ միայն ամրագրում է ՀՀ քաղաքացիների այս իրավունքները, այլեւ դրանց իրականացումն ապահովվում է կայուն եւ հուսալի նյութական, քաղաքական, ընկերային (սոցիալական) եւ իրավական երաշխիքներով:

Անկեղծ ասած, ինձ համար ՌԱԿ-ի եւ «պաշտոնական» նախագծերի միջեւ եղած այս արմատական տարբերությունը բացատրելի է: Չէ՞ որ երբ ՌԱԿ-ի նախագծի հիմքում դրված է ժողովրդի, յուրաքանչյուր, ինչպես ասում են, սովորական մարդու ազատ, բարեկեցիկ եւ արժանապատիվ կյանքի ապահովման պահանջը, ապա «պաշտոնական» նախագծի գլխավոր հերոսը ՀՀ նախագահն է իր ամենազոր իրավասությամբ: Ուստի բնական է, որ այդ «պաշտոնական» նախագծում մարդու մասին խոսքը գնում է, ինչպես ասում են, «այնքանով-որքանով»:

Հատուկ կուզեի անդրադառնալ մարդու, այսպես կոչված, «տիեզերական» եւ ազգային հարաբերություններին, կամ, այլ խոսքերով ասած, համամարդկային եւ ազգա-

digitised by A.R.A.R.@

յին արժեքների հարաբերակցության ու դրանց դերին մարդու սահմանադրական իրավունքները եւ ազատությունները ամրագրելիս: Այսօր առանձին քաղաքական շրջանակներում նկատվում է ազգայինը համամարդկայինին արհեստականորեն հակադրելու ըստ էության անհիմն միտումը, որի նպատակն է ազգայնականությունը ներկայացնել որպես հետամնաց ազգայնամոլություն, ժխտել մարդու ազգային նկարագիրը եւ հոգեւոր կերտվածքը, նրա ազգային արժեքների համամարդկային բովանդակությունը: Դժբախտաբար, այդ ցավով տառապում են նաեւ մեր հանրապետության ներկայիս իշխանությունները, որոնք իրենց «պաշտոնական» նախագծում վախեցել են անգամ «հայ ժողովուրդ» արտահայտությունն օգտագործելուց եւ մեր ազգի անունը դրել են «Հայաստանի Հանրապետության ժողովուրդ»:

Դրան հակառակ, ՌԱԿ-ի նախագիծը ելնում է համամարդկայինի եւ ազգայինի անքակտելի միասնության ճշմարտացի դիրքերից: Այդ նախագծում մարդը, օժտված լինելով աշխարհի բոլոր մարդկանց համար բնատուր իրավունքներով եւ ազատություններով, միաժամանակ իր ժողովրդի հարազատ զավակն է, նրա անբաժանելի մասնիկը: Ի տարբերություն «պաշտոնականի», ՌԱԿ-ի նախագծում խոսքը գնում է ոչ թե մի ինչ-որ միջին բովանդակության «տիեզերական» մարդու եւ նրա արտազգային պետության, այլ հենց Հայաստանի Հանրապետության եւ նրա քաղաքացիների մասին:

«ԱԶԳ». Նախագծում ի՞նչ չափով է արտացոլված ռամկավարազատական գաղափարախոսությունը, եւ արդյոք այն կուսակցակա՞ն է իր բնույթով:

Ռ. Մ. ՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը խնդիր չէր ունեցել ստեղծել կուսակցական սահմանադրության նախագիծ: Մենք գտնում ենք, որ արդեն հիմնական օրենքը պետք է ծառայի ամբողջ հայ ժողովրդին, արտահայտի ՀՀ քաղաքացիների շահերը: Այդ խնդիրը բնականաբար լուծում ունեցավ ռամկավարության (ժողովրդավարության) եւ ազատականության (լիբերալիզմի) գաղափարների արտահայտությամբ Սահմանադրության նախագծի կարեւորագույն դրույթներում: Հիմնական օրենքի նախագծի այն հոդվածները, որոնք վերաբերում են քաղաքացիների իրավունքներին եւ պարտականություններին, պետության կառավարման իրագործման ձեւին, սեփականության բազմաձեւությանը եւ իրավահավասարությանը, ինչպես նաեւ պետության սոցիալական պարտականություններին վերաբերող բաժինները տոգորված են ռամկավարության եւ ազատականության սկզբունքներով:

Մեզ համար կարեւորն անհատն է, մարդը: Եւ պետությունն իր բոլոր միջոցներով պարտավոր է արտահայտել անհատի շահերը: Դա է նրա գլխավոր առաքելությունը: Ցանկացած կառավարություն պետք է կախված լինի ժողովրդից եւ ոչ թե հակառակը (ինչպես կար եւ այսօր էլ կա մեզանում), իսկ այդ խնդրի իրագործման համար անհրաժեշտ է ստեղծել համապատասխան իրավական կարգավիճակ, որն էլ ընդհանուր առմամբ հաջողվել է լուծել Սահմանադրության նախագծի ՌԱԿ-ի տարբերակում:

Վ. Ն. Ռամկավար-ազատական գաղափարախոսությունը, կարծում եմ, խորը եւ բազմակողմանի է արտացոլված այս տարբերակում: Կուզեի հատուկ ընդգծել, որ սահմանադրականությունը որպես քաղաքական եւ իրավական մտքի ուղղություն, որն ընկած է աշխարհի բոլոր երկրների սահմանադրությունների հիմքում, ծնունդ է առել ժողովրդավարական (ռամկավարական) եւ ազատական գաղափարախոսությունից: Սահմանադրությունն, այսինքն, բոլորի համար կյանքի մեկ միասնական եւ հավասար կանոններ սահմանելու պահանջից այլ բան չէ, քան ազատ մարդու ձգտումը վերացնելու ամեն տեսակի խտրականությունները եւ հասարակության բոլոր անդամների համար ապահովելու բարեկեցիկ եւ արժանապատիվ կյանքի հավասար իրավական նախադրյալներ: Իմ պատկերացմամբ, Ռամկավար ազատական կուսակցությունը հենց նման բարեկեցիկ եւ արժանապատիվ կյանքի համար պայքարող մարդկանց միությունն է:

Մարդու եւ ժողովրդի կյանքի հիմնահարցերի ռամկավար-ազատական լուծումներն իրենց վառ արտահայտությունն են գտել նախագծի ամբողջ բովանդակության մեջ, որի կենտրոնական դեմքը, իմ խորին համոզմամբ, ազատ եւ լիիրավ մարդն է (հոդ. 2):

Նախագծում մարդու իրավունքները եւ ազատությունները հուսալի պաշտպանված են ամեն տեսակի ոտնձգություններից: Հոդ. 27-ում ասված է «Մարդու եւ քաղաքացու իրավունքների եւ ազատությունների պետական, ներառյալ դատական, պաշտպանությունը երաշխավորված է: Յուրաքանչյուրն իրավասու է պաշտպանելու իր իրավունքներն ու ազատություններն օրենքով չարգելված բոլոր միջոցներով»:

Հոդ. 64-ն իր տրամաբանական ավարտին է հասցնում այդ դրույթը:

«ԱԶԳ». Բայց մարդու հիմնական իրավունքները լիարժեք դրսեւորվում են տնտեսական ոլորտում...

Ռ. Մ. Ինչ վերաբերում է մարդու տնտեսական գործունեության ոլորտին, ապա բավական է անդրադառնալ հոդ. 54-ի բովանդակությանը, որպեսզի միանգամայն ակնհայտ դառնա ազատական գաղափարների կատարյալ դրսեւորման հանգամանքը նախագծում:

Այդ հոդվածը սահմանում է, որ «Յուրաքանչյուրն իրավունք ունի իր գիտելիքները, ունակությունները եւ գույքն ազատորեն օգտագործել ձեռնարկատիրական եւ տնտեսական գործունեության օրենքով չարգելված այլ ոլորտներում: Չի թույլատրվում տնտեսական այնպիսի գործունեություն, որն ուղղված է մենաշնորհացմանը: Պետությունն իրավասու չէ որեւէ մեկին վերապահել բացառիկ կամ նախապատվության իրավունք ցանկացած տնտեսական գործունեությամբ զբաղվելու համար»:

Մի խոսքով, ի դեմս նախագծի, մենք գործ ունենք ազատական գաղափարներով տոգորված եւ մարդասիրական ու ժողովրդավարական բովանդակությամբ աչքի ընկնող փաստաթղթի հետ:

«ԱԶԳ». Իսկ ինչ վերաբերում է ժողովրդավարությա՞նը:

Վ. Ն. Ներկայացված տարբերակը կոչված է հաստատելու ազատ ժողովրդավարական կարգերը: Մենք առաջարկում ենք պետա-իրավական կառավարման այնպիսի ձեւ, որը բացառում է որեւէ բռնություն եւ կամայականություն, հիմնվում է ժողովրդի ինքնորոշման ու ինքնիշխանության եւ իրավահավասարության վրա:

Ժողովրդավարության սկզբունքը, որպես քաղաքական կարգերի հիմնական սկզբունք, շեշտվում է հոդված առաջինի երկրորդ եւ երրորդ մասերում: Այստեղ հարկ է ընդգծել հինգ կարեւոր սկզբունքներ, որոնք տեղ են գտել նախագծում: Առաջինը՝ քաղաքական գործընթացը կրում է ազատ եւ հրապարակային բնույթ: Բացառվում է «իշխանությունը կրող» շերտի առաջացումն ու հաստատումը: Ժողովուրդը վեր է դասվում ներկայացուցչական մարմիններից եւ պաշտոնատար անձանցից: Երկրորդ՝ խորհրդարանի, կառավարության քաղաքականապես իշխելու հնարավորությունն ընձեռնվում է ժողովրդի մեծամասնության կամքի արտահայտման միջոցով եւ կրում պատասխանատու բնույթ, տրվում որոշակի ժամանակով (4 տարի), ենթակա է քննադատության եւ վերահսկելիության եւ, որ շատ կարեւոր է, լրացվում է ժողովրդի անմիջական մասնակցությամբ: Երրորդ՝ շեշտվում է բազմակարծության անհրաժեշտությունը, երաշխավորվում է այլընտրանքային նախաձեռնությունների պաշտպանումը: Պաշտպանվում է ժողովրդի այն մասի իրավունքը, որը «մեծամասնություն» չի կազմել եւ որը իշխանություն «չի իրականացնում»: Չորրորդ՝ պետական իշխանությունն ուղղակիորեն չի կապվում կոնկրետ անձի հետ, ինչպես նաեւ քաղաքական գործընթացում համագործակցության կառուցվածքը չի համարեցվում կոնկրետ անձի: Քաղաքական կամքի արտահայտման ժողովրդավարական ընթացակարգը նպաստում է քաղաքական մտքի, ժողովրդի կամքի բոլոր ուղղությունների արտահայտմանը: Հինգերորդ՝ ժողովրդավարությունը հանդես է գալիս նաեւ որպես պետական իշխանության սահմանափակման ձեւ: Տարբեր քաղաքական ուժերի եւ հոսանքների իրավահավասար մասնակցությունը քաղաքական գործընթացին նպաստում է այդ սահմանափակումների պահպանմանը: Հետեւաբար, իրականանում է ինքնակարգավորման, փոխադարձ հսկողության եւ սահմանափակման կարեւոր պահանջը եւ կանխարգելվում է իշխանության հնարավոր չարաշահումը:

Ժողովրդավարության հարցերը Սահմանադրական կառույցում արտահայտող այս հինգ կարեւոր սկզբունքներն իրենց արժանի տեղն են գտել մեր տարբերակում, մինչդեռ զարմանալիորեն պաշտոնական տարբերակում անտեսվել են դրանց իրականացման իրական երաշխիքները:

«ԱԶԳ». Նախագծում ինչպե՞ս է ամրագրված դատական իշխանության եւ հատկապես Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական դատարանի կարգավիճակը:

Վ. Ն. Ժողովրդավարական իրավական պետության գոյության նախահիմքերից մեկն իրավասու եւ անկախ դատարանն է, որն ամուր կանգնած է մարդու իրավունքների եւ ազատությունների պաշտպանության դիրքերում եւ անկողմնակալ պայքար է մղում ամեն տեսակի օրինազանցությունների դեմ:

ՌԱԿ-ի նախագծում դատական իշխանությունն ունի իր կոչմանը համարժեք սահմանադրական կարգավիճակ: Այսպես, համաձայն նախագծի, մարդուն չի կարելի զրկել իր սեփականությունից, ձերբակալել, կալանավորել, հակառակ նրա կամքի մուտք գործել նրա բնակարանը, մարդուն մեղավոր ճանաչել հանցագործության կատարման մեջ առանց դատարանի որոշման: Մի խոսքով, նախագծում դատական իշխանությունն օժտված է անհրաժեշտ բոլոր լիազորություններով մարդու կյանքը, նրա առողջությունը, բարի համբավը, պատիվը եւ արժանապատվությունը եւ մյուս իրավունքներն ու ազատությունները պաշտպանելու համար:

Նախագծում հատուկ ընդգծվում է, որ «Հայաստանի Հանրապետությունում արդարադատությունն իրականացնում է միայն դատարանը» (հոդ. 122), «Արտակարգ դատարանների ստեղծումն արգելվում է» (հոդ. 123):

ՌԱԿ-ի նախագծում ամրագրված են արդարադատության իրականացման այնպիսի հուսալի երաշխիքներ, ինչպիսիք են դատավարության հրապարակայնությունը (հոդ. 126), դատավորների անփոխարինելիությունը եւ անձեռնմխելիությունը (հոդ. 125): Նախագծում ասված է, որ «Դատավորներն անկախ են եւ ենթարկվում են միայն Սահմանադրությանը եւ օրենքներին: Գործի քննության ընթացքում, պարզելով պետական մարմնի, տեղական ինքնակառավարման մարմնի կամ պաշտոնատար անձի կողմից ընդունված իրավական ակտի անհամապատասխանությունն օրենքին, դատարանը որոշում է քննությունն օրենքի հիման վրա» (նույն տեղը):

Մի քանի խոսք նախագծում ամրագրված Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրական դատարանի կարգավիճակի մասին, որը հանրապետության հիմնական օրենքի պահպանման գլխավոր գրավականն է:

Նախագծի հոդ. 6-ում ամրագրված է այն սկզբունքային դրույթը, համաձայն որի «Սահմանադրությունը Հայաստանի Հանրապետության հիմնական օրենքն, օժտված է բարձրագույն իրավաբանական ուժով: Սահմանադրությանը հակասող օրենքները եւ մյուս նորմատիվ ակտերն իրավաբանական ուժ չունեն»:

Իրավական պետության այս կարեւորագույն սկզբունքի կենսագործումը կոչված է ապահովելու Սահմանադրական դատարանը, որը սեփական նախաձեռնությամբ եւ կողմերի հարցերի հիման վրա իրավասու է վերացնել ՀՀ Սահմանադրությանը հակասող օրենքները, ցանկացած պետական մարմնի կամ պաշտոնատար անձի հակասահմանադրական ամեն մի ակտ:

Կասկածից դուրս է, որ նման Սահմանադրական դատարանն ի վիճակի կլինի ապահովել հիմնական օրենքի պահանջների միանշանակ կատարում իրավունքի բոլոր սուբյեկտների կողմից:

«ԱԶԳ». Նախագծում ինչպե՞ս է մարմնավորված օրենսդիր, գործադիր եւ դատական իշխանությունների տարանջատման ու դրանց փոխադարձ հակակշռման սկզբունքը:

Վ. Ն. Նախ կուզեի ընդգծել նախագծի հեղինակների մեթոդաբանական ճիշտ դիրքորոշումը: Նրանք իրենց կազմած սահմանադրության նախագծում չեն բավարարվել այս կամ այն սկզբունքն ամրագրելով: Նախագծում յուրաքանչյուր սկզբունքի (ժողովրդավարության, օրենքի գերակայության եւ այլն) կենսագործում ապահովված է համապատասխան պետական եւ իրավական կառուցակարգերով (մեխանիզմներով):

Նման դիրքորոշումը բնութագրական է նաեւ իշխանությունների տարանջատման եւ փոխադարձ հակակշռման սկզբունքին: Նախագծի հոդ. 4-ում ասված է. «Հայաստանի Հանրապետությունում պետական իշխանությունն իրականացվում է օրենսդիր, գործադիր եւ դատական իշխանությունների տարանջատվածության եւ դրանց փոխադարձ հակակշռման հիման վրա: Չեն կարող երկու եւ ավելի իշխանություններ կենտրոնացվել մեկ անձի կամ մեկ մարմնի ձեռքում» եւ ապա՝ «Օրենսդիր, գործադիր եւ դատական իշխանությունները Սահմանադրությամբ եւ օրենքներով իրենց վերապահված լիազորությունների շրջանակներում գործում են ինքնուրույն, փոխներգործակցում են եւ հակակշռում միմյանց»:

Նախ կուզեի խոսել այս սկզբունքի էության եւ կարեւորության մասին, որն, ի դեպ, նույնպես ծնունդ է առել ազատական գաղափարից: Օրինական հարց է առաջանում. ինչո՞ւ պետք է տարանջատել գործող իշխանությունները եւ փոխադարձաբար հակակշռել մեկը մյուսին: Բանն այն է, որ նման տարանջատվածության եւ հակակշռման պայմաններում եռապատիկ անգամ ավելանում են իշխանազանցության եւ կամայականությունների կանխելու հնարավորությունները, եւ, վերջին հաշվով, մարդը երբեք ինքնուրույն հնարավորություն է ձեռք բերում իր իրավունքներն այս կամ այն իշխանության ոտնձգությունից պաշտպանելու համար: Երբ իշխանություններից որեւէ մեկը դուրս է գալիս իր լիազորությունների շրջանակից, ապա մյուս երկու իշխանություններն իրենց ձեռքին ունեն զսպալծակներ կանխելու այդ իշխանազանցությունը: Ասենք, երբ նման խախտում թույլ է տվել գործադիր իշխանությունը, ապա այն կարելի է կանխել օրենսդիր եւ դատական իշխանությունների օգնությամբ եւ հակառակը:

ՌԱԿ-ի նախագիծն արժեքավոր է հենց նրանով, որ այստեղ ամրագրված են ցանկացած իշխանազանցություն բացառող հուսալի կառուցակարգեր: Խոսքը վերաբերում է ՀՀ նախագահի, Ազգային խորհրդի, կառավարության եւ դատական իշխանության միմյանց հանդեպ ունեցած զսպալծակներին:

Ի դեպ, այս խնդրում նույնպես ՌԱԿ-ի նախագիծը տրամագծորեն հակադիր է «պաշտոնականին», որտեղ խոսքը գնում է ոչ թե իշխանությունների փոխադարձ հակակշռման, այլ դրանց ինչ-որ հավասարակշռության մասին, որը նույնպես կեղծ պատրանք է, քանի որ ըստ «պաշտոնական» նախագծի հանրապետությունում ամբողջ իշխանությունը կենտրոնացված է փաստորեն մեկ անձնավորության՝ ՀՀ նախագահի ձեռքում, իսկ մնացած պետական մարմինները եւ պաշտոնատար անձինք ՀՀ նախագահին ենթակա դիվաններ են, նազիր-վեզիրներ:

Գաղտնիք չէ իմ բացասական վերաբերմունքը պետական կառավարման նախագահական համակարգի նկատմամբ, սակայն օբյեկտիվությունը պահանջում է արձանագրել, ՌԱԿ-ի նախագծի հեղինակներին հաջողվել է սահմանել ՀՀ նախագահի հնարավոր իշխանազանցությունը կանխող արդյունավետ հակակշիռներ, որոնց առկայության պայմաններում հազիվ թե նախագահին հաջողվի դուրս գալ իրեն վերապահված լիազորությունների շրջանակից:

Կուզեի հատուկ ուշադրություն հրավիրել ՌԱԿ-ի նախագծի եւս մեկ դրվատանքի արժանի կողմի վրա՝ նրանում խոսքը գնում է ոչ միայն օրենսդիր, գործադիր եւ դատական իշխանությունների տարանջատման եւ փոխադարձ հակակշռման մասին, այլեւ այդ սկզբունքը կիրառվել է մի կողմից կենտրոնական իշխանության եւ, մյուս կողմից, տեղական ինքնակառավարման փոխհարաբերությունները կարգավորելիս, որը նույնպես ժողովրդավարական իրավական պետության գոյության կարեւոր նախապայմանն է:

«ԱԶԳ». Ինչպիսի՞ դժվարություններ են հաղթահարվել տարբերակը ստեղծելու ընթացքում:

Ռ. Մ. Ես նախ եւ առաջ ուզում եմ նշել, որ Սահմանադրության ՌԱԿ-ի տարբերակի հեղինակային կազմը՝ ՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամներ, ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավորներ Վիգեն Խաչատրյանը, Ռոբերտ Մնացականյանը, իրավաբանական գիտությունների թեկնածուներ, դոցենտներ Ռաֆայել Եղյանը եւ Արմեն Հարությունյանը, հոգեբանական գիտությունների թեկնածու Վազգեն Պողոսյանը, փորձագետներ՝ ՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ, ՀՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավոր, Երեւանի պետական համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի դեկան Ռաֆայել Պետրոսյանը եւ իրավագիտության դոկտոր Վլադիմիր Նազարյանը, աշխատել են հասարակական կարգով: Հեղինակները ապրիլ ամսվա սկզբից հավաքվելով ամեն օր, ներառյալ հանգստյան օրերը, ուսումնասիրելով եւ վերլուծելով սահմանադրական մտքի ժամանակակից նվաճումները, վերլուծելով մեր ժողովրդի ազգային առանձնահատկությունները, հանդես բերեցին աշխատանքի նկատմամբ մեծագույն նվիրում եւ բացառիկ աշխատասիրություն, որի արդյունքում առաջ եկավ Սահմանադրության ՌԱԿ-ի տարբերակը: Օգտվելով հնարավորությունից, ուզում եմ ընդգծել, որ կուսակցության Հանրապետական վարչությունը բարձր է գնահատում հեղինակների անձնուրաց աշխատանքը:

Ամենամեծ դժվարությունը թերեւս այն էր, որ առաջադրված խնդիրը ծայրաստիճան պատասխանատու էր: Բացի այդ, արդեն գոյություն ունեին մի շարք նախագծեր եւ ՌԱԿ-ի տարբերակը ոչ միայն իր որակով չպետք է զիջեր, այլեւ մի շարք կարեւորագույն հարցերում լիներ ավելի կատարյալ: Թվում է, որ խնդիրը հիմնականում հաջողությամբ է լուծված: Դրա հետ մեկտեղ թե հեղինակները եւ թե Հանրապետական վարչությունը գոհունակությամբ կլսեն եւ հաշվի կառնեն այն դիտողությունները ու առաջարկությունները, որոնք կարվեն Սահմանադրության ՌԱԿ-ի նախագծի քննարկման ընթացքում: ■

digitised by A.R.A.R.@

Միջին Արեւելք

ԻՍՐԱՅԵԼԸ ԶԱՎԹՈՒՄ Է ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՀԱՐԱՎԸ

Մի քանի տարի լիբանանյան հողը չէր տեսել այդքան կրակ եւ արյուն, որքան հուլիսի վերջին օրերին: Ո՞վ պիտի պատասխան տա դրա համար: Համաշխարհային հանրությունը, դեռեւս հույսը վերջնականապես չկորցրած, դիմեց ԱՄՆ-ին: Չէ որ, օրինակ, բավական էր մի քանի մոլեռանդների կողմից միայն դավադրություն կազմակերպել նախկին նախագահ Բուշի նկատմամբ, որ Իրաքին անմիջապես հարված հասցվեր: Այժմյան կոնֆլիկտում բոլորն էլ հայտնի են. Հըզբոլլահի մարտիկները եւ Իսրայելը: Ո՞ւմ կպատժի Ամերիկան: Առայժմ ոչ ոքի: Իսրայելցիները Հըզբոլլահի մարտիկներին այնպես ջախջախեցին, որ էլ տեղ չկա: Մի ամբողջ քաղաք՝ Սայդան, թվում է մեռած է, անտեր այրվում վերջանում է: Իսկ Իսրայելին պատժել չի կարելի, որովհետեւ դաշնակիցներին պատժելն ամերիկացիների մոտ ընդունված չէ...

Այդ տեսակետից հասկանալի է նախագահ Բիլ Քլինթոնի դիրքորոշումը, որը նման է «ոսկե միջինին»: Հարձակման օրերին նրա կողմից ոչ մի արձագանք չեղավ: Անհրաժեշտ էր մի քանի օր, որպեսզի նա կարողանա վերջապես անդրադառնալ Իսրայելի կողմից ավազակային հարձակմանը: Ինչպես ասում են, նա «խփեց մեխին եւ պայտին»: «Ես գտնում եմ, ասաց Բիլ Քլինթոնը, որ Հըզբոլլահը պետք է դադարեցնի իր հարձակումները, Իսրայելը պետք է վերջ տա ռմբակոծումներին: Սիրիան էլ կարող էր ավելի ակտիվորեն ազդել արմատականների վրա, որպեսզի ստիպի նրանց դադարեցնել կրակը»:

Լիբանանի համար այն ահեղ օրերին Մերձավոր Արեւելք էր ժամանել ԱՄՆ պետական քարտուղար Ուորեն Քրիստոֆերը: Ժամանել էր ամենալուրջ մտադրություններով: Արդեն մի տարուց ավելի է, ինչ Վաշինգտոնում ԱՄՆ-ի աջակցությամբ բանակցություններ են տեղի ունենում մերձավորարեւելյան կարգավորման կապակցությամբ: Նրա մասնակիցներն են Իսրայելը, Սիրիան, Հորդանանը, պաղեստինցիները: Վաշինգտոնում բանակցությունները տեղապտույտի մեջ են: Տեղի են ունեցել 10 հանդիպումներ, իսկ արդյունքը գրեթե զրոյական է:

Քրիստոֆերը, ինչպես նաեւ նրա նախորդ Ջեյմս Բեյքերը, փորձում է տեղում արագացնել գործընթացը: Առհասարակ, քարտուղարի նման հյուրի ժամանման պահին «զորավոր ճանապարհ» են փռում: Այս անգամ այն արյունոտ էր: Մի ամբողջ շաբաթ Իսրայելը զենքի երեսից ջնջում էր Լիբանանի քաղաքները եւ բնակավայրերը: Նման սանձարձակ բռնություն Մերձավոր Արեւելքը չի հիշում 1982 թվականից: Այն ժամանակ իսրայելցիները, զավթելով Լիբանանի մեկ երրորդը, շրջափակման եւ ավերման ենթարկեցին Բեյրութը: Այն տարի աշխարհը ցնցվեց, իմանալով պաղեստինյան Սաբրա եւ Շաթիլա ճամբարներում կոտորածների մասին: Նման մի բան կատարվեց նաեւ այս անգամ: Այդ գործողության հետեւանքով սպանվեցին 50–80 Հըզբոլլահի մարտիկներ, կրկնապատիկ անմեղ քաղաքացիներ:

Այդ մասին, ինչպես հաղորդում է Ֆրանս-պրեսը, հայտարարեց Իսրայելի վարչապետ Իցհակ Ռաբինը: Նրա խոսքերով, լիբանանյան քաղաքացիական բնակչության զոհերի թիվը կազմեց 114 մարդ: Եւս 450-ը վերքեր ստացան: Ելույթ ունենալով Կնեսետի արտաքին գործերի եւ պաշտպանության հանձնաժողովում, վարչապետն ընդգծեց, որ մարտական գործողությունների 7 օրվա ընթացքում հարավ-լիբանանյան տարածքի վրա արձակվեց 21 հազար ընդանոթային արկ եւ հազար հրթիռ, որի հետեւանքով ավերվեցին 2 հազար բնակելի տներ: Այդ նույն ժամանակ, նշեց Ռաբինը, Հըզբոլլահը 142 հրթիռային արկերով գնդակոծեց Իսրայելի հյուսիսային շրջանները եւ 132-ով՝ հարավային Լիբանանում ստեղծված «անվտանգության» գոտին: Զոհվեցին 3 եւ վիրավորվեցին 34 իսրայելցիներ: «Երբ Իսրայելի հյուսիսային շրջանների բնակիչներն իրենց անվտանգ չզգան, ապա հարավային Լիբանանի բնակչությունը հանգիստ չի ունենա», նշեց Ռաբինը:

«Վաշինգտոն պոստ» թերթը նշում է, որ երկար տարիների ընթացքում առաջին անգամ իսրայելական հարձակումից տուժեցին սիրիական զինվորները՝ երեքը սպանվեցին, նույնքան էլ վիրավորվեցին: Սիրիան Լիբանանում պահում է 35 հազար զինվոր՝ այսպես կոչված «խաղաղության զորակազմ»:

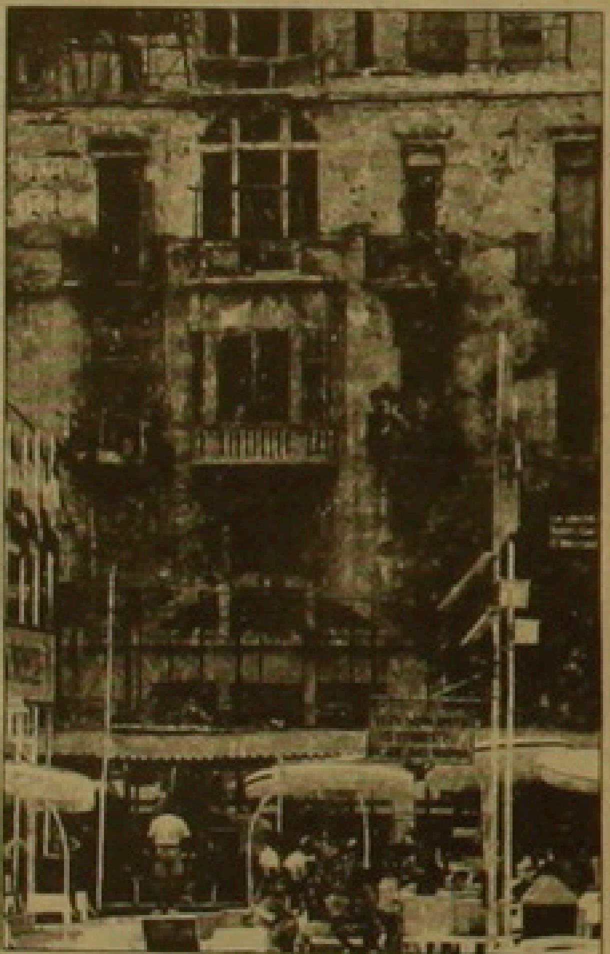

Իցհակ Ռաբինն ավելի հեռու գնաց, օրերս հայտարարելով, որ նույնիսկ ռազմական լայնածավալ գործողությունը չի լուծի Իսրայելի եւ Հըզբոլլահի ու պաղեստինյան ռազմականացված խմբավորումների միջեւ կոնֆլիկտը: Այդ նույն եզրակացությունն արեց, վերլուծելով մարտիկների վերջին ելույթները իսրայելական բանակի դեմ եւ հարավ-լիբանանյան բանակի իրավիճակն Իսրայելի կողմից հսկվող 25 կիլոմետրանոց «անվտանգության գոտում»: Հայտարարվեց նաեւ, որ Իսրայելը մտադիր չէ ներել իր հյուսիսային մասում տեղադրված բնակավայրերի վրա հարձակումները: Համաձայն իսրայելական հեռուստատեսության հաղորդման, «Մերեց» ձախ բլոկի նախարարներն այդ գործողության դեմ արտահայտվեցին, սակայն հրապարակայնորեն հանդես գալուց ձեռնպահ մնացին:

Հարձակման նախօրյակին իսրայելական բանակի ներկայացուցիչը հանդես եկավ մի նախազգուշացումով, որ լիբանանյան տարածքից յուրաքանչյուր հարձակում վճռականորեն կխափանվի, իսկ հետեւանքների ամբողջ պատասխանատվությունը կընկնի նրանց վրա, ովքեր կազմակերպում են հակաիսրայելական գործողությունները հարավային Լիբանանում: Սակայն այդ նախազգուշացումը ազդեցություն չգործեց: Հըզբոլլահի պարտիզանները «կասյուշա» տիպի հրթիռային արկերով գնդակոծեցին Բիրյաթ-Շմոնե քաղաքը Իսրայելի հյուսիսում:

Անցյալ շաբաթ իսրայելական օդուժը շարունակում էր ռմբային հարվածներ հասցնել հարավային Լիբանանի տարբեր շրջաններին: Նույնիսկ փորձ ձեռնարկվեց ծովային դեսանտ իջեցնել Տիրոսի քաղաքի շրջանում: Ի պատասխան՝ Հըզբոլլահի մարտիկներն ականանետներից եւ հրանոթներից գնդակոծման ենթարկեցին Իսրայելի հյուսիսային բնակավայրերը: Ըստ ստացված տեղեկությունների, միայն հարավային Լիբանանում սպանվել է հարյուր խաղաղ բնակիչ, իսկ վիրավորների թիվը գերազանցել է 200-ը:

«Իսրայելը լրիվ կորցրել է իր կողմնորոշումը տարածության մեջ, չչափակցելով միջոցը նպատակի հետ», գրում է գերմանական «Նոյե Ցայտ» թերթը: Իսկ այն ժամանակ ինչպիսի՞ տրամաբանությամբ էր ղեկավարվում Թել-Ավիվը: Հնարավոր է ենթադրել, որ Իսրայելը գիտակցաբար ձգտում էր քայքայել իր դաշնակցի եւ հովանավորի ջանքերը: «Զորավոր ճանապարհը», ըստ երեւույթին, կոչված էր ուղի հարթել Քրիստոֆերի խաղաղարար առաքելության համար: Եւ իրոք, դեռ Մերձավոր Արեւելքում հայտնվելուց առաջ նա հանդես եկավ որպես հաշտարար, իր վրա վերցնելով կրակի դադարեցման հոգսը, հասնելով թարթափված դաշնակցի «խաղաղվելուն»: Հանրահայտ է, որ Իսրայելը զավթում է Լիբանանի հարավը: Հատկապես զավթումն է, որ դրդում է դիմադրությունը եւ իսրայելա-լիբանանյան սահմանում միջադեպերը: Սակայն բանից դուրս է գալիս, որ օտար տարածքից հեռանալու փոխարեն կարելի է ոտնահարել այլ պետության ինքնիշխանությունը եւ անել ինչ-որ խելքին փչում է:

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը մի բանաձեւ չէ, որ ընդունել է, պահանջելով Իսրայելից դադարեցնել օկուպացիան: Սակայն ծայրահեղորեն անփույթ կարելի է վերաբերվել ՄԱԿ-ի ուզածդ որոշմանը: Բռնության համար առիթ ստանալ կարելի է ուզածդ պահին: Լիբանանի դեմ հարվածներն արդարացվում են նրանով, որ այն ուղղված է իրանամետ Հըզբոլլահ խմբավորման դեմ: Տպավորություն է ստեղծվում, որ խոսքը գնում է ինչ-որ կողմնակի բանի՝ միայն Իրանի եւ Սիրիայի ինտրիգների մասին: Սակայն այդ խմբավորումը դրսից եկած մարդիկ չեն, այլ բուն լիբանանցիներ: Սերմանելով մահ, Իսրայելը ոչնչացնում է բուն բնակչությունը: Իսկ եթե դիմադրությունը ընդունում է տարբեր ձեւեր, նույնիսկ կրոնական եւ ծայրահեղական, ապա դրանում մեղավոր է ինքն ինքը: Մինչեւ իսրայելական զավթումը Լիբանանը չգիտեր ոչ ծայրահեղականություն, ոչ էլ Հըզբոլլահի տիպի խմբավորումների ազդեցություն:

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը զարմանալի անհոգություն ցուցաբերեց լիբանանյան նոր ողբերգության նկատմամբ: Իսկ Ռուսաստա՞նը: Երկարատեւ լռությունից հետո նա իսրայելցիների գործողությունները անվանեց չափից ավելի դիվանագիտորեն՝ որպես «իրավիճակին անհամաչափ»: Եւ ուրիշ ոչինչ: Առանց դատապարտման կամ վրդովմունքի միջազգային այդ ավազակության դեմ: Ուրեմն՝ թույլատրելի է եւ դա:

Առանց չափազանցնելու կարելի է ենթադրել, որ որքան էլ Քրիստոֆերը փորձի համոզել արաբներին խաղաղ կարգավորման հեռանկարներում, նրանց ամենաբողոքավորության դաս տվեց: Արաբները նորից տեսան, որ լավագույն միջոցը հակառակ կողմի ոչնչացումն է: Նրանց «հասկացրին», որ նպատակին հասնելու համար ընդունելի են բոլոր միջոցները, ընդհուպ զանգվածային դաժան հարվածները խաղաղ օբյեկտներին: Պարտադիր չէ նույնիսկ օգտագործել կենդանի ուժ: Բավական է կուտակել ռազմատեխնիկական հզոր զինանոց: Իսկ դա նշանակում է, որ Իսրայելն ինքն է ականապատում դեպի մերձավորարեւելյան կարգավորում տանող ճանապարհը, եւ նրա կողմից արձակված պատերազմի բումերանգը դեռ կարող է վերադառնալ:

Պատրաստեց
ՀԵՆՐԻԿ ԼՈՒԼՅԱՆԸ

Լուրերի հոսք

Աբխազիայից զորքերի դուրսբերման գրաֆիկը ճշտվել է

Երեքշաբթի երեկոյան Պիցունդայում հակամարտության կարգավորման միացյալ հանձնախմբի հերթական նիստի մասնակիցները համաձայնագիր ստորագրեցին Աբխազիայի հակամարտության գոտում զորքերի հեռացման վերջնական ժամկետների մասին: Ինչպես ԻԹ-ին հայտնեցին Աբխազիայի ԳԽ մամուլի կենտրոնում, հանդիպման ժամանակ հայտարարվել է, որ ձախողվել է նախկին գրաֆիկը, որի համաձայն, Աբխազիայից նախատեսվում էր վրացական զորքերը դուրս բերել մինչեւ օգոստոսի 11-ի ժամը 24-ը: Երկարատեւ բանավեճից հետո կողմերը հանգեցին փոխզիջողական լուծման. վրացական զրահատեխնիկայի ու հրետանու դուրսբերումը կիրականացվի ավելի վաղ հաստատված գրաֆիկով եւ կավարտվի օգոստոսի 14-ին: Նույն օրվա կեսօրին սկսվելու է հակամարտ կողմերի հեռացումը Գումիստայի ճակատում: Ճակատի գիծ կգան ուժեղացված ժամանակավոր եռակողմ հսկիչ խմբեր, ինչպես նաեւ ՄԱԿ-ի դիտորդներ: Համաձայնության համապատասխան, օգոստոսի 16-ին մինչեւ ժամը 24-ը պետք է ավարտվի Աբխազիայի տարածքից վրացական բանակի ստորաբաժանումների դուրսբերումը: ԻԹ

Տաջիկա-աֆղանական դռնփակ բանակցություններ

Տաջիկստանի եւ Աֆղանստանի արտգործնախարարներ Ռաշիդ Ալիմովը եւ Հիդայաթ Արսալան երեքշաբթի օրը բանակցություններ սկսելուց առաջ հայտարարություններով հանդես եկան մամուլի համար: Ալիմովը նշելով երկու հարեւան պետությունների վաղեմի կապերը, կարծիք հայտնեց, որ երկու երկրների միջեւ ծագած խնդիրները պետք է լուծվեն կառուցողական երկխոսության միջոցով: Նրա խոսքերով, բանակցություններում կարեւորվի երեք հարց. տաջիկա-աֆղանական սահմանում տիրող իրադրությունը, Աֆղանստանում տաջիկ փախստականների խնդիրը եւ Տաջիկստանի խորհրդարանի նախագահ Էմոմալի Ռախմոնովի ու Աֆղանստանի ղեկավար Բուրհանուդդին Ռաբբանիի հանդիպման հեռանկարները: Հիդայաթ Ամին Արսալան իր հայտարարության մեջ նշեց, որ Աֆղանստանում մինչեւ օրս շարունակվում են ներպետական հակամարտությունները: Ուստի եւ Քաբուլի համար հասկանալի են Տաջիկստանի այսօրվա խնդիրները: Այնուհետեւ երկու երկրների ԱԳՆ ղեկավարները նեղ շրջանակում սկսեցին դռնփակ բանակցություններ: Ստացված տեղեկությունների համաձայն, քննարկվում է Դուշանբեում Աֆղանստանի արտգործնախարարի եռօրյա այցի ծրագիրը, մասնավորապես Տաջիկստանի խորհրդարանի ղեկավար Ռախմոնովի հետ Արսալանի հանդիպման հնարավորությունը: ԻԹ

Օ. Լոբովը Ռուսաստանի պատվիրակության ղեկավար

Ռուսաստանի եւ եվրոպական համայնքի միջեւ հարաբերությունները թեեւ բարդ են, բայց եւ հուսադրող, երեքշաբթի ԻԹ-ին հաղորդեցին Ռուսաստանի վարչապետի առաջին տեղակալ, էկոնոմիկայի նախարար Օլեգ Լոբովի մամուլի ծառայությունից: Այդ եզրակացությունն արդյունք է Բրյուսել Լոբովի այցի, որտեղ Լոբովը Բոդուեն թագավորի թաղման արարողությունից հետո հանդիպել է եվրոպական համայնքի հանձնաժողովի նախագահ Ժակ Դելորի հետ: Ըստ մամուլի ծառայության հաղորդագրության, Դելորը հայտնել է, որ Ռուսաստանի հետ պայմանագրի կնքումն առաջնային է եվրոպական համայնքի համար: Սեպտեմբերի վերջին Մոսկվա կժամանի պրն. Բեդիվաղեսը, եվրոպական կողմից պատվիրակության ղեկավարը, Ռուսաստանի պատվիրակության ղեկավար Օլեգ Լոբովի հետ պայմանագրի հիմնահարցերի շուրջ բանակցություններ վարելու նպատակով: Բանակցություններն արագացնելու նպատակով որոշվել է բարձրացնել պատվիրակությունների կարգավիճակը եւ լայնացնել լիազորությունների շրջանակը: ԻԹ

Վաշինգտոն

Ամերիկյան ընկերությունները «տեխնոլոգիայի որս» են սկսել

Ամերիկյան ընկերությունները Ռուսաստանում իսկական որս են սկսել բազմաթիվ, այդ թվում նաեւ նախկինում գաղտնի պահված տեխնոլոգիաների համար, իրենց ծառայությունները առաջարկելով Արեւմուտքում դրա վաճառքի բնագավառում, կիրակի օրը հաղորդեց «Նյու Յորք թայմս» թերթը: Թերթի խոսքերով, ոչ ոք չգիտե, թե ամերիկացի քանի միջնորդներ (ֆիրմաներ եւ մասնավոր անձինք) այժմ փորձում են «ստանալ կարկանդակի իրենց պատառը, սակայն կասկածից վեր է, որ նրանց թիվը բազմապատկվում է արտասովոր արագությամբ»:

Չնայած Ռուսաստանում տիրող բյուրոկրատական խոչընդոտներին եւ սեփականության իրավունքների հարցում առկա լիակատար խառնաշփոթությանը, այդ միջնորդները հաջողությամբ բանակցում են հարյուրավոր հետազոտական ինստիտուտների ու ձեռնարկությունների հետ, պայմանավորվելով, որ կստանձնեն ԱՄՆ-ում ռուսական գյուտերի արտոնագրման ու վաճառքի բոլոր դժվարությունները: Բնականաբար, դա անվճար չի արվի: «Սովորական պայմանագիրը, գրում է «Նյու Յորք թայմսը», նախատեսում է միջնորդի եւ ռուսաստանցի մշակողի միջեւ շահույթի հավասար բաժանում, թեեւ ամերիկացիները ընդհանուր համաձայնում են նաեւ իրենց վրա վերցնել ԱՄՆ-ում արտոնագրերի ձեւակերպման եւ մարկետինգի անցկացման բոլոր ծախսերը»: Օրինակ, նման գործարքներից մեկի շնորհիվ Վաշինգտոնի «Իսթ Վեսթ տեխնոլոջի փարթներս» ընկերությունը նախատեսում է «Յունիսիգ» կորպորացիային առաջարկված ռուսական գյուտի դիմաց նրանից տարեկան 500 միլիոն դոլար ստանալ որպես արտոնագրից օգտվելու իրավունքի վարձ:

Ինչպես նշում է թերթը, ամերիկացի բրոքերային միջնորդներին Ռուսաստանում հետաքրքրում է բառացիորեն ամեն ինչ՝ հակաուռուցքային պատրաստուկները, լիթիումային մարտկոցները, քաղցկեղային հիվանդությունների ախտորոշման մեթոդիկան, պողպատի գլանման տեխնոլոգիան, մագնիսային զոդումը, բուժական գործիքների ուլտրամանուշակագույն ախտահանիչները եւ այլն: «Ռուսաստանում տեղի ունեցող փոփոխությունները, թերթին տված հարցազրույցում ասաց հիշյալ ընկերության փոխնախագահ Մարկ Թեյլորը, վիթխարի հնարավորություններ են ստեղծել ԱՄՆ-ի արդյունաբերության համար: Ռուսաստանյան տեխնոլոգիայի մատչելիությունը շատ խոստումնալից է: Սակայն, իհարկե, դրանով զբաղվում ենք նաեւ այն պատճառով, որ այդտեղ կարելի է շատ դրամ վաստակել»:

Նյու Յորքի իրավաբանական «Քենյոն ընդ Քենյոն» ֆիրմայի ստեղծած «Սայնտիֆիկ դայմենշընզ» միջնորդական ընկերությունը ԱՄՆ-ի արտոնագրային վարչությանը արդեն հանձնել է ռուսաստանյան 280 գյուտերի համապատասխան փաստաթղթեր:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՔՐՉԸՆԵՍ-ՏԱՍՍ

digitised by A.R.A.R.@

Լուրերի Հոսք

Ֆրանսիացի պատանդներն ազատ արձակվեցին

Ինչպես օգոստոսի 10-ին հաղորդեց RFI ռադիոկայանը, հուլիսի 24-ին Թուրքիայի հարավ-արեւելքում պատանդ վերցված ֆրանսիացի զբոսաշրջիկների մասին մինչեւ օրս անորոշ հաղորդումներ էին ստացվում: Բոլոր բանակցությունները այդ հարցի շուրջ վարվում էին Թուրքիայի վարչակազմի հետ, եւ Ֆրանսիան Անկարայի միջնորդությունից էր օգտվում, անմիջականորեն չշփվելով իր դերի հետ: Պատանդները 43-60 տարեկան են: Թուրքիայի անվտանգության ուժերը նրանց հայտնաբերեցին գիշերվա մոտավորապես ժամը 2-ին: Զբոսաշրջիկների խմբերով, երկուշաբթի երեկոյան իրենք քրդերի ուղեկցությամբ մոտեցել էին Քուրուկլու ճանապարհային կետին: Երկու շաբաթ առաջ հենց այստեղ էին իրենց պատանդ վերցրել: Քուրդ գրոհայինների գործողությունները մտակվել էին Քրդստանի բանվորական կուսակցության կողմից եւ մաս են կազմում ընդհանուր այն ռազմավարության, որի նպատակն է վնաս պատճառել Թուրքիայի զբոսաշրջությանը, որն այդ երկրին պատկառելի եկամուտ է բերում: Այսպես, ակնկալվում է, որ այս տարի զբոսաշրջությունը Թուրքիային կբերի 4 միլիարդ դոլլար: Ըստ որում, քուրդ անջատականները գտնում են, որ զբոսաշրջությունից ստացվող եկամուտները հատկացվում են քրդերի դեմ մղվող պայքարի ֆինանսավորմանը: ՆՏ

Ամերիկացի կոնգրեսականները կմեկնեն Վիետնամ

ԱՄՆ Կոնգրեսում հիմնարար տնտեսական օրենսդրության նախապատրաստման համար պատասխանատու կոմիտեն առաջին անգամ Վիետնամը մտցրել է այն հատուկ խմբի երկշաբաթյա շրջագայության ծրագրում, որը կոչված է ուսումնասիրելու Ասիա-Խաղաղօվկիանոսյան շրջանում ԱՄՆ-ի առեւտրի հեռանկարներն ու խնդիրները: Խմբի հետեւությունները կարող են ազդել Վիետնամի դեմ ԱՄՆ-ի 18-ամյա առեւտրական արգելքի վերացման, թուլացման կամ պահպանման վերաբերյալ սեպտեմբերին Քլինթոնի վարչակազմի ընդունելիք որոշման վրա: Ճապոնիան, Չինաստանը եւ Հոնկոնգը նույնպես մտնում են եկամուտների ու ծախսերի կոմիտեի ինն անդամների երթուղու մեջ, որոնցից յուրաքանչյուրը առեւտրի հարցերի ենթակոմիտեի անդամներ են: Ենթակոմիտեի նախագահ Սեմ Գիբոնսի խոսքերով, խումբը մտադիր է Վիետնամի պաշտոնական անձանց հետ ամենաբարձր մակարդակով քննարկել տնտեսական բարեփոխումները եւ Վիետնամի զարգացումը, ինչպես նաեւ ուսումնասիրել առեւտրային եւ ինվեստիցիոն հնարավորությունները: Ընդամենը վարչակազմը հույս ունի Հանոյից ստանալ նոր տեղեկություններ, որոնք թույլ կտային պարզել ավելի քան 2000 ամերիկացի զինծառայողների ճակատագիրը, որոնք Հնդկաչինի պատերազմում անհետ կորած են համարվում:

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԲԻԶՆԵՍ-ՏԱՍՍ

Գնդակահարություն սեռական հանցանքների համար

1993 թ. առաջին կիսամյակում Ռուսաստանում գրանցվել է մեկ միլիոն 300 հազար հանցագործություն, ընդ որում, 46 հազար սպանություն, 34 հազար ծանր մարմնական վնասվածք հասցնելու դեպք, մոտ 9 հազար հանցագործություն սեռական հողի վրա (1992-ին 12 հազար 646): Նշվել է նաեւ, որ Ռուսաստանում միջինը 30-35 հազար մարդ տարեկան անհետ կորչում են: Այդ տվյալները հրապարակվել են երեքշաբթի Ռուսաստանի ներքին գործերի նախարարության համամիութենական կամերի բաժնի ասուլիսում: Ասուլիսում քննարկվել են սեռական հողի վրա հանցագործությունների բացահայտման վիճակը: Ռուսաստանի ՆԳՆ քրեական հետախուզության գլխավոր վարչության պետի տեղակալ գեներալ Լեոնիդ Վելուրինը ճնշադատել է դատական մարմինների աշխատանքը, որոնք չեն դատապարտում կամ էլ չեն ազատազրկում սեռական հանցագործություններ կատարած մարդկանց: Պաշտոնը պետք է լինի գնդակահարությունը կամ ցմահ բանտարկությունը, հայտարարել է նա: ՌՖ

Մշակույթ

Ջեյմս Բոնդը ողջ-առողջ է

Խոսքն, իհարկե, վերաբերում է ոչ թե հանրածանոթ այս կինոհերոսին, որ հայտնի է նաեւ «Գործակալ 007» անունով, այլ նրա դերակատար Շոն Կոներին: Բանն այն է, որ վերջին շրջանում աշխարհի շատ թերթեր գրեցին նրա ճահվան մասին, որը, մեղմ ասած, չի համապատասխանում իրականությանը: Լուրերն ակնհայտորեն չափազանցված էին: «Պարզապես վերջերս նա դիմել էր բժշկի` կոկորդը բուժելու նպատակով», թղթակիցներին հայտարարել է կինոաստղի մամուլի գործակալը: Իրականում իրեն այնքան էլ վատ չի զգում 63-ամյա դերասանը, որը պատրաստվում է նկարահանվել նոր` «Լավ մարդն Աֆրիկայում» ֆիլմում: Այդ տարիքում նույնիսկ իր ուժերն է ուզում փորձել կինոբեմադրիչի դերում:

Ժամանակակից կինոյի այս «ամենադրամարկղային» դերասանի վարպետության գնահատանքը եկավ ստվածից շատ ուշ` 1987-ին միայն, երբ նա արժանացավ Օսկար մրցանակի: Երբ պարգեւն ստանալու համար Կոներին բեմ բարձրացավ, ողջ դահլիճը թնդաց ծափահարություններից եւ վանկարկումներից: «Առաջին անգամ ես Հոլիվուդ եկա 30 տարի առաջ, բազմաշնորհակալ ասաց նա, գլխավորը համբերությունն է»:

Ինչ-ինչ, բայց աշխատասիրության հետ մեկտեղ նաեւ այս հատկանիշով շատ էր օժտված առաջացող դերասանը, որն ունեցել է ծանր եւ անուրախ մանկություն: Թոմաս Կոներին (Շոնը բեմական անունն է) ծնվել է 1930 թ. օգոստոսի 25-ին Շոտլանդիայի մայրաքաղաք Էդինբուրգում: Մանկությունն անցկացրել է քաղաքի չքավոր թաղամասերից մեկի նեղլիկ բնակարանում: Հայրը վարորդ էր, մայրը հավաքարարուհի: Ծնողներին օգնելու նպատակով աշխատել սկսեց 9 տարեկանից ստիպված լինելով կիսատ թողնել ուսումը դպրոցում: 16 տարեկանում նա պայմանագիր կնքեց բրիտանական բազավորական նավատորմի հետ, ծառայելու այնտեղ 12 տարի: Սակայն ընդամենը 3 տարի անց ազատ արձակվեց բանակային ծառայության համար ոչ պիտանի լինելու պատճառաբանությամբ (զգացնել էր տալիս ստամոքսի խոցը): Վերադառնալով տուն, Կոներին սկսեց զբաղվել ծանրամարտով, մկանների մարզումով: Նա իր հացն արդեն վաստակում էր` բնորդ աշխատելով գեղարվեստական ուսումնարաններում, որի ուսանողները բարձր էին գնահատում նրա աթլետիկ կազմվածքը եւ արտաքին փայլուն տվյալները: 20 տարեկան էր, երբ Լոնդոնում կազմակերպված «Տիեզերական պարոն» մրցույթում շահեց բրոնզե մեդալ բարձրահասակ տղամարդկանց կարգում: Դրան հաջորդեց հրավերը «Խաղաղ օվկիանոսի հարավում» ներկայացման մեջ, որը մի ամբողջ տարի ցուցադրվում էր Անգլիայի տարբեր քաղաքներում: Այդ օրերի մասին «Փեբլդ» ամսագրում Կոներին գրում է. «Մեր ներկայացումը խնդում էր քաղաքից քաղաք, ուստի ես եղա Բրիտանիայի, Շոտլանդիայի, Իռլանդիայի եւ Ուելսի գրեթե բոլոր գրադարաններում: Այն օրերին, երբ ներկայացումներ չունեինք, գնում էի ուրիշ թատրոններ, հանդիպում դերասանների հետ եւ սովորում: Գրքերը, ընթերցանությունը կարող են կտրուկ փոխել մարդու կյանքը: Ես դրա կենդանի ապացույցն եմ»:

Կոներին ստացավ մի քանի ոչ մեծ դերերի պաշտերներ հեռուստատեսությունում եւ երկրորդ կարգի շարժանկարներում: Նրա ստեղծագործական կենսագրության մեջ առանձին նշանակալից դերերը կապում են այնպիսի կինոնկարների հետ, ինչպիսիք են «Աննա Կարենինան», եւ «Ճանապարհի սգերգը»: Նրա խաղը գրավեց պրոդյուսերներ Հարրի Զալցմանի եւ Ալբերտ Բրոկկոլիի ուշադրությունը, որոնք համակարծիք էին հատկապես մի հարցում. այս դերասանը շատ հարմար է Ջեյմս Բոնդի դերի համար «Դոկտոր Նո» կինոնկարում:

Սույթերլենդի նրա այս դերակատարումը գերազանցեց բոլոր սպասելիքները: Հաջողությունները զարգացվեցին հաջորդ շարժանկարներում` «Ռուսաստանից` սիրով», «Դու ապրում ես միայն երկու անգամ», «Ադամանդներ` հավիտենական»: Այս շրջանին հաջորդած տարիներին Կոներին մտադրված ուզում էր ազատվել այնպիսի ելույթներից, որ ֆենսաներն սկսեցին անվանել «բոնդյան կրերի լուծ»: Ինչ դեր էլ որ հետագայում խաղար այս դերասանը, ինչ խառնված էլ նա կերպավորեր, միեւնույն է, հանդիսականը նրա մեջ տեսնում էր միայն ու միայն Ջեյմս Բոնդին` անդիմադրելի գեղեցկության տեր կինոհերոսին, որ խելքահան էր անում բոլոր գեղեցկուհիներին, մրցելով նրանց գիտակցությունը: Կինոամսագրերը հեղեղված էին նրա դերախաղերի դրվագներով, նա համարվում էր «աշխարհի ամենասեքսուալ տղամարդը»: «Ես երբեք էլ չեմ ատել Բոնդին, ինչպես շատերն են ասում, «Փեբլդ» ամսագրում գրում է Կոներին: Նման դեր խաղալու համար անհրաժեշտ էր վարպետության որոշակի աստիճան: Պարզապես մարդ եթե դերասան է, այլ ոչ թե խամաճիկ, նա, բնական է, կուզենա խաղալ այլ դերեր»:

Մեր օրերի կինոարվեստի այս «աստղի» դիրքն ամրապնդվեց 1990 թ., երբ նա խաղաց «Կարմիր Հոկտեմբերի որսը» ֆիլմում: Վերջինս ունեցավ հսկա կոմերցիոն հաջողություն, որից հետո դերասանը նկարահանվեց «Ռուսական տուն» նոր ժապավենում: «Ռոբին Հուդի վերադարձը» եւ «Վարդի անունը» շարժանկարները աշխարհին ցուցադրեցին նոր Կոներին, բոլորովին տարբեր նախկին ամպլուայից: «Ես հարգանք եմ տածում պրոֆեսիոնալների հանդեպ», մի անգամ ասել է նա եւ շարունակել. «Նկարահանման հրապարակում մոռանում եմ իմ մասին, ուստի եւ նույնը պահանջում եմ մյուսներից»:

Չգիտես որտես տարի ժամանակի ավերին, թե որտես ներքին պահանջ, Կոներին վերջերս մղվել է նաեւ քաղաքական ասպարեզ: Նա հանդես է գալիս Շոտլանդիայի անկախության օգտին` աշխատանք տանելով Շոտլանդական ազգային կուսակցության շարքերում: Ջեյմս Բոնդը կամ գործակալ 007-ը շարունակում է գործել:

Ըստ WeMM հանդեսի

ԱՅՍՕՐ՝ «ԱՐԱՐԱՏ»-«ՇԻՐԱԿ»

Ֆուտբոլի ՀՀ բարձրագույն խմբի առաջնությունում ըստ խաղացանկի 2-րդ շրջանից առաջ ընդմիջում է, սակայն քանի որ հետաձգված հանդիպումներ շատ են կուտակվել, ուստի դրանց հիմնական մասը կանցկացվի մինչեւ այս ամսվա վերջը:

Մասնավորապես այսօր «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտում տեղի կունենա առաջնության կենտրոնական հանդիպումներից մեկը` «Արարատը» կընդունի Գյումրիի «Շիրակին»: Խաղի սկիզբը ժամը 18-ին: Մյուս հետաձգված մյուս հանդիպումների խաղացանկը. օգոստոսի 16-ին «Արարատ»-ՀՄՄ-ՖԻՄԱ, 20-ին «Արարատ»-«Երազանք», 21-ին ՀԱԸՍ-ՀՄՄ-ՖԻՄԱ, 24-ին «Քասախ»-«Արարատ», 28-ին «Երազանք»-ՀԱԸՍ, «Արարատ»-«Բանանց»: Հետաձգված մյուս 2 հանդիպումները` ՀԱԸՍ-«Արարատ», «Ցեմենտ»-«Արարատ», կանցկացվեն 2-րդ շրջանի ընթացքում նախատեսված պահեստային օրերին, իսկ 2-րդ շրջանի խաղերը կսկսվեն սեպտեմբերի 1-ից. ■

Խճանկար

Սուկրասեսը Պելեի հետքերով: Մոտ անցյալի բրազիլացի հանրահայտ ֆուտբոլիստ Սոկրատեսը որոշել է գնալ իր հայրենակից Պելեի հետքերով եւ նույնպես մուտք գործել քաղաքական աշխարհ, ինչպես որ ժամանակին արել էր ֆուտբոլի արքան: Սոկրատեսը ներկայացնում է «Աշխատողների կուսակցությունը» եւ նպատակ ունի զբաղեցնելու Ռիբեյրաո Պրետո քաղաքապետի պաշտոնը: Այս քաղաքի «Բոտաֆոգո» թիմում Սոկրատեսը կապվել է ֆուտբոլային իր 1-ին քայլերը:

Սեւամորթներ շատ, բայց ոչ: Ամերիկայի պրոֆեսիոնալ բասկետբոլիստների ազգային ասոցիացիայի (NBA) առաջնության խաղացողների 77 տոկոսը սեւամորթներ են, իսկ թիմերի դեկավարների ու մարզիչների միայն 26 տոկոսն են կազմում սեւամորթները:

Մուհամեդ Ալին միջնորդ: Բռնցքամարտի ծանր քաշի աշխարհի նախկին չեմպիոն, հանրահայտ ամերիկացի Մուհամեդ Ալին (Կասիուս Քլեյ), որը դարձել է իսլամ, վերջերս Իրանի նախագահ Ռաֆսանջանիի հետ տեսակցելուց հետո մեկնել է Իրաք հանդիպելու նաեւ Սադդամ Հուսեյնի հետ: Մուհամեդ Ալիի նպատակն է ազատ արձակել Իրանի եւ Իրաքի բոլոր բանտարկյալներին:

Մասնակցելու համար 1200 դոլլար: Օգոստոսի 14-ին Գերմանիայի Շտուտգարտ քաղաքում սկսվելիք թեթեւ աթլետիկայի աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու համար Նոր Զելանդիայի թեթեւ աթլետիկայի ֆեդերացիան յուրաքանչյուր մարզիկից պահանջել է 1200 դոլլար, ճանապարհորդության ծախսերը հոգալու նպատակով:

Անդրե Ագասին 31-րդը: Ամերիկահայ աշխարհահռչակ թենիսիստ Անդրե Ագասին վերջին անհաջող ելույթների պատճառով աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստների ընդհանուր դասակարգման ցուցակում (ATP) նահանջել է 31-րդ տեղը: Լաս-Վեգասի փոքրիկի համար, ինչպես որ ամերիկյան թերթերն անվանում են 23-ամյա Ագասուն, դա ամենավատ դիրքն է ընդհանուր դասակարգման մեջ:

Չինաստանին անհրաժեշտ են 2000 թվի խաղերը: Չինաստանի ղեկավար Դեն Սիաո Պինը շատ է ուզում, որ 2000 թ. օլիմպիական խաղերը տեղի ունենան Պեկինում. «2000 թ. խորհրդանշական է: Եթե օլիմպիական խաղերը կազմակերպվեն Չինաստանում, մեզ համար հիանալի առիթ կներկայանա մեր տնտեսությունն արդիականացնելու», ասել է նա:

Նոր հայտեր, բայց 2004 թվի համար: 2000 թ. օլիմպիական խաղերի մայրաքաղաքը դեռ անորոշ, մի քանի նոր քաղաքներ արդեն իրենց թեկնածությունն են առաջարկել 2004 թ. օլիմպիական խաղերը կազմակերպելու համար: Նման ցանկություն են հայտնել Մինեապոլիսը, Բոստոնը, Չիկագոն, Պորտլենդը (ԱՄՆ), Բուենոս Այրեսը (Արգենտինա), Ստոկհոլմը (Շվեդիա): Առաջին անգամ օլիմպիական խաղերի մայրաքաղաք դառնալու ցանկություն են հայտնել նաեւ աֆրիկյան մայրցամաքի 3 քաղաքներ, նույն թվում եւ Յոհանեսբուրգը: ■

Ալեն Պրոստի միլիոնները

Ըստ ֆրանսիական «Կապիտալ» ամսագրի, «Ֆորմուլա-1» դասի աշխարհի եռակի չեմպիոն Ալեն Պրոստի 1993 թ. եկամուտները հավանաբար կկազմեն 7-9 միլիոն դոլլար: Ավտոարշավորդն այս տարի գերազանց մարզավիճակում է եւ շատ մոտ է 4-րդ անգամ նվաճելու աշխարհի չեմպիոնի կոչումը: Ընդհանուր հաշվարկով Պրոստն ունի 77 միավոր, իսկ 2-րդ տեղում ընթացող աշխարհի մեկ այլ նախկին չեմպիոն, բրազիլացի Այրտոն Սեննան նրան զիջում է 27 միավորով, որը շատ մեծ տարբերություն է: Ալեն Պրոստը «Մեծ մրցանակի» ծրագրի մեջ մտնող ընթացիկ մրցաշրջանի 10 մեկնարկներից հաղթել է 7-ում, իսկ 3 անգամ հաջողությունն ուղեկցել է Սեննային: Չնայած դրան, սպասվում է, որ բրազիլացու տարեկան եկամուտը կհասնի 13-15 միլիոն դոլլարի:

1988 եւ 1989 թթ. Պրոստի եկամուտները «Մաք-Լարեն» թիմի կազմում անցնում էին տարեկան 10 միլիոն դոլլարից:

Ընդհանուր առմամբ Պրոստն ու Սեննան «Ֆորմուլա-1»-ի ամբողջ պատմության ընթացքում միակն են, որ 10 միլիոնից ավելի եկամուտ ունեցան մեկ մրցաշրջանում: 1993 թ. մրցումներում Պրոստի եւ Սեննայի եկամուտները ավելի շատ են, քան մնացած բոլոր մասնակիցներինը միասին վերցրած: Օրինակ, իտալական «Ֆերրարի» եւ «Բենետոն-Ֆորդ» թիմերի անդամներ Բերգերը, Ալեզին, Շումախերը եւ Պատրեզեն տարեկան ստանում են մեկ միլիոն դոլլարից մի քիչ ավելի:

Բայց տարօրինակն այն է, որ մնացած ավտոարշավորդներն իրենք են դրամ մուծում, որպեսզի «Ֆորմուլա-1»-ի մրցումների մասնակից դառնան, եւ ստիպված իրենց հետ հովանավորներ են բերում:

«Ֆորմուլա-1»-ի այդքան մեծաքանակ դրամները հիմնականում գոյանում են հովանավորների մուծումներից եւ հեռուստատեսային ընկերություններից: Այսպես, ֆրանսիական TF1 հեռուստաընկերությունը վճարում է 45 միլիոն ֆրանկ «Ֆորմուլա-1»-ի ամեն մի մրցման հեռուստատեսային ցուցադրման իրավունքը ձեռք բերելու համար:

Ալեն Պրոստը բնակություն է հաստատել Շվեյցարիայում, որպեսզի ավելի քիչ շահարժին տա պետությանը, քանի որ ֆրանսիական տուրքերն ավելի ծանր են շվեյցարականից:

Պրոստը նաեւ լավ բիզնեսմեն է:

Օրինակ, երբ 1991 թ. «Ֆերրարի» թիմը որոշեց վերջ տալ Պրոստի գործերին, վերջինս 6 ամսվա բանակցություններից հետո իտալական թիմից ստացավ 27 միլիոն ֆրանկ:

Պրոստը շատ մեծ պալատ ունի Շվեյցարիայի Լոզան քաղաքի մոտակայքում: Նա իր ֆինանսական գործերը եւ կապիտալը վստահել է հանրածանոթ պրոֆեսիոնալներին: Ավտոարշավորդը, որ ծախսաշատներ ունի Ֆրանսիայի Բուրգոնի շրջանի Գոլֆի դաշտից, ունի նաեւ 1100 հեկտար տարածքի վրա կառուցված 4 աստղանի մի հսկա հյուրանոց:

«Ֆորմուլա-1»-ի մրցումներից ստացած եկամուտներից ավելին նա ստանում է այլ աղբյուրներից: Այսպես, TF1 հեռուստակայանն ամեն տարի Պրոստին տալիս է 3 միլիոն ֆրանկ, «Կիլկերս» կոշիկների ֆիրման` 5 միլիոն, ճ...պոնական «Արայ» ֆիրման եւս մի քանի միլիոն եւ այլն:

«Canon» հանրահայտ ընկերությունը կես օրվա մամուլի կոնֆերանսի համար Պրոստին վճարում է 150 հազար ֆրանկ:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍՐՅԱՆ
Վալանս, Ֆրանսիա

Բաժինը վարում է ՍԻՐՈՒՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Ամուսնության, բնաանիի եւ սեքսապաթոլոգիայի հանրապետական կենտրոնում բացվել է օպերատիվ անդրոլոգիայի եւ սեքսապաթոլոգիայի բաժանմունք, ինչպես նաեւ տղամարդկանց սեռական ֆունկցիայի շեղումների ախտորոշման պորթլեմային լաբորատորիա: Առաջին անգամ հանրապետությունում կկատարվեն տղամարդկանց սեռական ունակությունների վերականգնման պլաստիկ վիրահատություններ, ինչպես նաեւ վիրահատություններ, որոնք կոչված են բուժելու տղամարդկանց անպտղությունը:

Հասցեն Երեւան Աբովյան 58 հեռախոսներ 58 18 12 58 51 62 56 06 36

[illegible]

Կերպարվեստի եւ դեկորատիվ կիրառական արվեստի, երգ-երաժշտության, գրականության, [illegible] թատերական, դպրարվեստի ցերեկային եւ հեռակա բաժիններում:

Համալսարան կարող են ընդունվել ուսանողներ եւ միջնակարգ կրթությամբ 16-35 տարեկան պատանիներն ու աղջիկները:

Ուսման տեւողությունը ցերեկային բաժնում 2 տարի է, հեռակա բաժնում 3 տարի: Պարապմունքները կտարվեն բուհերի ծրագրով: Ուսանողներին կտրամադրվեն [illegible] արվեստագետ-դասախոսները: Ուսման ընթացքում կլինեն նաեւ գործնական բնույթի պարապմունքներ համերգներ, ցերեկույթներ, ցուցահանդեսներ, [illegible] միջոցառումներ, բանավեճային բնույթի զրույցներ: [illegible] արվեստի բաժնին [illegible] կան-ցուցահանդեսներով [illegible]: Տարեկան [illegible] ցերեկային [illegible]000 ռ. է, հեռակա բաժնում 10000 ռ.:

Դիմումները ընդունվում են 1993թ. օգոստոսի 1-ից մինչեւ սեպտեմբերի 25-ը, ամեն օր, ժ. 11-ից մինչեւ 17-ը բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից:

Պարապմունքները կսկսվեն [illegible] համար զանգահարել 52 18 03

Հասցեն Երեւան, Խորենացու 26ա, առեւտրի տան 5-րդ հարկ

ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ [illegible]

Լուրերի Հոսք

Կառավարական զորքերի հաղթանակը

Տաջիկստանի կառավարական զորքերի կողմից օգոստոսի 1-ին սկսած գործողությունները Դուշանբե-Խորոգ ճանապարհահատվածը եւ Խաբուրաբադի լեռնանցքը զինված ընդդիմության ջոկատներից ազատելու նպատակով երեկ ավարտվել են: Ինչպես ԻԹ-ին հաղորդել են Տաջիկստանի ազգային անվտանգության նախարարությունից, ոչնչացվել են ընդդիմության երեք զինված խմբավորումներ: Լեռնային Բադախշան է ուղեւորվել մարդասիրական օգնության առաջին շարասյունը: ԻԹ

Սեփականաշնորհման մասին 3-րդ հրամանագիրը

Նախագահ Բորիս Ելցինը երեկ ստորագրել է «Սեփականաշնորհման գործընթացին Ռուսաստանի քաղաքացիների մասնակցելու իրավունքների պաշտպանության մասին» հրամանագիրը: Հրամանագրով կառավարությունը ստանում է սահմանադրությամբ նախատեսված լիազորությունների առավելագույնը սեփականաշնորհման գործընթացը կարգավորելու համար: Նոր հրամանագիրը, ինչպես եւ նախորդ երկուսը, որոնք կասեցվել էին խորհրդարանի կողմից, արգելում է ինվեստիցիոն հիմնադրամներին վերավաճառել բնակչությունից ստացված սեփականաշնորհման կտրոնները: ԻԹ

Երեք տարում թռնաբարել էր 500 կանանց

Կասաբլանկայում (Մարոկկո) կիրակի օրը գնդակահարվեց խաղաղ նախկին ոստիկանապետ Մուհամեդ Մուստաֆա Թաբեթը, որին դատարանը մեղավոր էր ճանաչել երեք տարում ավելի քան 500 կին խաբելով իր հարկաբաժին տանելու եւ բռնաբարելու համար: Հիվանդ վարքի տեր ոստիկանապետը սովորություն ուներ բռնաբարման տեսարանները գաղտնի տեղադրված գործիքով տեսագրելու:

10 միլիոնի հայց

Ինչպես հաղորդում է ՌՈՄ լրատվական գործակալական կենտրոնը, Մոսկվայի Կունցեւոյի դատարանը ընդունել է Ռուսաստանի խորհրդարանի պատգամավոր Սերգեյ Բաբուրինի հայցն ընդդեմ «Իզվեստիա» թերթի եւ ՊԱԿ-ի նախկին գեներալ Օլեգ Կալուգինի: Հայցի գումարը, ըստ հաղորդագրության, 10 մլն ռուբլի է: Գործը կլսվի օգոստոսին: Այս տարվա փետրվարին Կալուգինը մեղադրել էր Բաբուրինին ՊԱԿ-ի գործակալ լինելու մեջ: «Իզվեստիան» հրապարակել էր այդ մեղադրանքը, լրացնելով այն սեփական մեկնաբանություններով: ԻԹ

ԲՈՒԺՈՒՄ ԱՌԱՆՑ ԴԵՂԱՄԻՋՈՑՆԵՐԻ

Էքստրասենս Ա. Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԸ բուժում է՝ երեխաների հիվանդություններ, գիշերամիզություն, խրոնիկական տոնզիլիտ, բրոնխոպատք, հայմորիտ, ֆրոնտիտ, գլխացավ, գլխապտույտ, հոդացավ, ճարպային հանգվարքի խանգարումներ, օրգանների ֆունկցիոնալ խանգարումներ:

Հասցեն՝ Երեւան, Մուրացանի փ. 115, երկրորդ հիվանդանոց, 5-րդ հարկ, 518 սենյակ

Ընդունելությունն ամեն օր (բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից) ժամը 09.00-12.00.

հեռախոս 45-60-34

ՆՈՐ ՆԱԽԱԳԾԵՐ

NORINVEST

Դուք ունեք դրամ, որը օգտագործելու եք վա՞ղը

Դու՞ք եք կուտակում խոշոր գնում կատարելու համար, կամ պատրաստվու՞մ եք աշխատավարձի մի մասը ծախսել ամսվա վերջին:

Ներդրե՛ք այդ գումարը

ՆՈՐԻՆՎԵՍՏ

ինվեստիցիոն ֆինանսային ընկերությունում, եւ ամեն նոր օրը Ձեզ կբերի որոշակի եկամուտ:

ՆՈՐԻՆՎԵՍՏԸ

պատրաստ է ընդունել եռամսյա ավանդներ, այլով ցանկացած որ եւ ստանալու հնարավորություն:

Այցելե՛ք մեզ

Երեւան, Աբովյան 14 հասցեով (նախկին «Երեւան» հյուրանոց), 2-րդ հարկ, 100 սենյակ եւ մենք Ձեզ սիրով կծանոթացնենք մեր նոր նախագծի մանրամասնություններին:

Հեռ. 56.19.31:

ԼՈՒՍԱՆ ԱՍՈՑԻԱՑԻԱ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է ԿՈՄԵՐՑԻՈՆ ՉՎԵՐԹՆԵՐ

ՍԻՐԻԱ

Երեւան-Հալեպ-Երեւան

ԱՐԱԲ ԷՄԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Երեւան-Շարժա-Երեւան

Ցածր գներով առաջարկում է նաեւ անհատական եւ խմբային տուրիստական ծառայություններ

ՍԻՐԻԱ (Հալեպ 7 օրով),

ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԷՄԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ (Շարժա 4 օրով)

Ինքնաթիռներում տեղեր կարող եք ապահովել ֆիրմաներին եւ խմբային դրամաշրջիկներին

[illegible]

ՀԱՍՑԵՆ. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ, 30 [illegible]

NICA INVESTMENT COMPANY

ՆԻԿԱ Ինվեստիցիոն Ընկերությունը Ձեզ համար աննախադեպ հնարավորություն է ընձեռում ներդնել գումարներ մեր ծրագրերում եւ մասնակիցը դառնալ արտադրական, գյուղատնտեսական եւ առեւտրագնման գործունեությանը:

Իր ավանդատուներին ՆԻԿԱ-ն առաջարկում է.

- ամենացածր գներով գնել սննդամթերք
- մոտ ժամանակում լուծել էներգետիկական պրոբլեմը Ձեր բնակարանում
- ընկերության հաջողված գործունեության շնորհիվ կրկնապատկել Ձեր կապիտալը:

Մինչեւ 1992 թ. բոլոր ավանդները ընդունվում են հավասար պայմաններով: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել ընկերության գրասենյակ:

ՆԻԿԱ-ն երաշխավորում է.

ռուբլիական ավանդների դեմքում.

4 ամիս 70 %

6 ամիս 120 %

12 ամիս 330 %

տարադրամային ավանդների դեմքում.

50 % տարեկան

ՄԵՆՔ ԿԱՐԾՈՒՄ ԵՆՔ, ԴԱ ՁԵԶ ԿՀԵՏԱՔՐՔՐԻ

Մեր հասցեն Երեւան Սայաթ Նովա 7 (Օպերայի դիմաց) Հեռ 56 79 46

Co. LTD

"SHARK" ֆիրմա

Որոշ հանգամանքների պատճառով «ՇԱՐԿ» ֆիրմաի ժամանակավորապես դադարեցնում է գումարների ներմուծումը:

Նախկինում կնքված պայմանագրերը մնում են ուժի մեջ:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար Դուք կարող եք դիմել հետեւյալ հասցեով

«Անի» հյուրանոց, 9-րդ հարկ, 824 սենյակ, հեռ 594464

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

«Հայկական ծրագրեր» ընկերությունն առաջարկում է լավագույն հաշվապահական ծրագրերը ԱՊՀ երկրներում:

Հեռախոսներ

252463, 254758, 584545

Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ

Գլխավոր խմբագիր ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635

Խմբագիր ՀԱՄԼԵՏ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 581841

Տնօրէն ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863

Apple® Macintosh® համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի

Azg armenian daily

Editor H. AVEDIKIAN / phone: 521635

47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 375010

Թերթի ձեւավորման եւ սառատեսակների հեղինակ ԳԱԳԻԿ ԴԱԼԼԱՔԵԱՆ

digitised by A.R.A.R.@